

220

JULIOL-AGOST
2011
3 EUR

el mirall

Entrevista

Ponc Pons,
escriptor de l'any

Itineraris

Gaspar Valero:
Travessa de la serra de
Tramuntana tira a tira
(4a etapa)

Dossier

El viatger illenc

**Ajuts per iniciar
estudis universitaris**

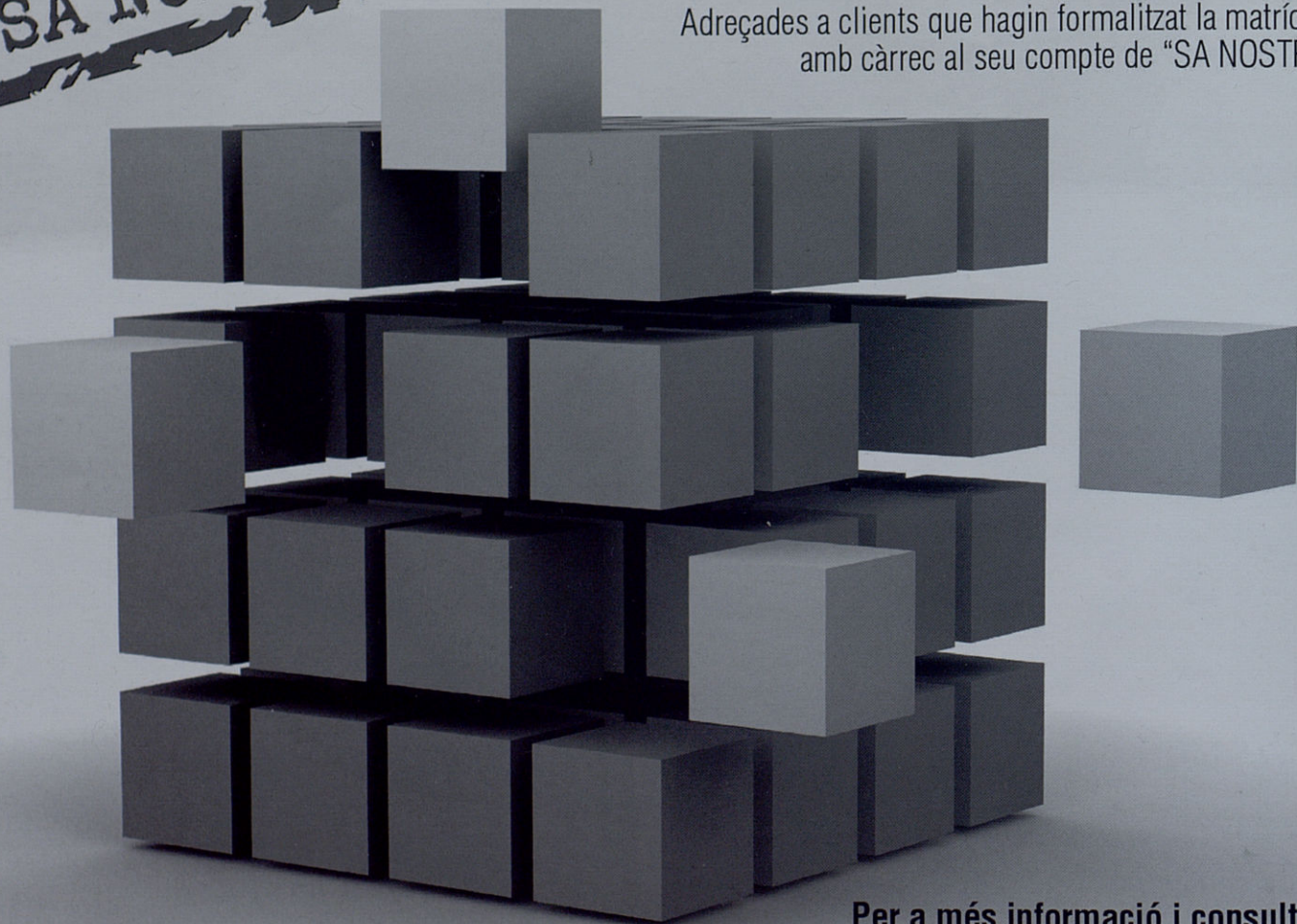
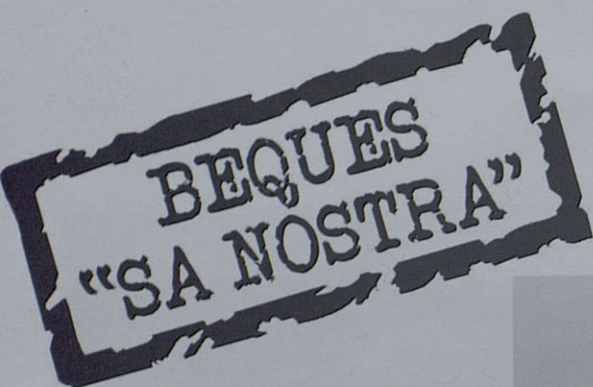
+

**Ajuts per a estudis artístics
i de disseny de grau superior**

CONVOCATÒRIA 2011

Presentació de sol·licituds
del 15 de juliol al 4 de novembre de 2011

Adreçades a clients que hagin formalitzat la matrícula
amb càrrec al seu compte de "SA NOSTRA"

Per a més informació i consultes:
www.obrasocialsanostra.com

Universitat de les
Illes Balears

 Obra Social
SA NOSTRA Caixa de Balears

[índex]

Universitat de les
Illes Balears
Servei de Biblioteca i
Documentació

editorial	4	Viatges d'anada i tornada
dossier	5	El viatger illenc
entrevista	16	Ponç Pons
miscel·lània	23	Jaume Lladó
racó econòmic	24	Predicció d'estiu: calrades econòmiques
el semàfor	25	Oficina dels Drets Lingüístics
llibres	26	Llibres que et faran companyia
art	30	Carles Valverde: L'espai geometritzat
itineraris	34	Travessa de la serra de Tramuntana tira a tira Quarta etapa: Lloseta-Orient
cinefàgia	40	Woody Allen retrata la creadora de la Mallorca cosmopolita

EL MIRALL

REVISTA CULTURAL

Juliol-agost de 2011 · Núm. 220

Edició:
OBRA CULTURAL BALEAR

Publicació:
Associació EL MIRALL
C/ del Pare Bartomeu Pou, 31, bxs.
07003 Palma

Adreça electrònica:
<http://www.ocb.cat>
comunicacio@ocb.cat

President:
Jaume Lladó

Director:
Joan Guasp

Cap de redacció:
Esther Balaguer

Consell editorial:

Jaume Lladó
Pere Bueno
Joan Guasp
Joan Miquel Chacon
Gabriel Matas
Macià Calafat

Publicitat:
Santi Adrover

**Producció, administració
i publicitat:**

Tel.: 971 72 59 37
Telefax: 971 71 93 85
Apartat de correus 179
07080 Palma

Delegació a Barcelona:
Òmnium Cultural
C/ de la Diputació, 276, pral.
08009 Barcelona

Delegació a València:

Acció Cultural del País Valencià
C/ del Baró de Càrcer, 37
46001 València

Disseny

Marco Spinazzola

**Maquetació i
fotocomposició**
Ecogràfic

Impressió

Xisco Arts Gràfiques
C/ del Baix Riera, 1-A, Palma
Tel. 971 475754

Dipòsit legal
PM 10-1987

Agraïments
Paraula. CSL

Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

5110153111

[editorial]

Viatges d'anada i tornada

Des dels anys seixanta, època de bonança per l'inici del nostre turisme, als illencs també ens varen entrar les ganes de viatjar, ens va entrar la viatgera. Aquest és un punt molt interessant pel que fa a la nostra manera de ser. Abans vivíem tancats dins ca nostra. A partir d'aleshores, sortírem a poc a poc a l'exterior. Els balears som, percentualment, un dels pobles més viatgers del món. Es pot establir una discussió sobre la bondat o no d'aquest canvi de conducta en el nostre comportament quotidià, en la nostra cultura i en la nostra idiosincràsia. Era millor abans o ara? Pensam que la majoria creu que estam molt millor ara. El turisme no tan sols ha aconseguit obrir les portes d'entrada a casa nostra, sinó que també ens ha obert a nosaltres les portes de fora, i això diu molt a favor de la nostra cultura.

Perquè viatjar és cultura. Qui ho dubta? També és cert que hi ha turistes que viatgen com si fossin maletes, i quan tornen al seu lloc no saben ni on han estat. Miserables! No som així la majoria dels illencs: ja que tenim la gran experiència de la recepció turística, ens hem envoltat així mateix d'una aureola de tot el que significa viatjar amb seny, amb rauxa i amb entusiasme. Amb interès. Amb il·lusió. Quan sortim a fora, tenim curiositat per saber què hi trobarem, amb quina gent ens toparem, quins paisatges visitarem. Preparam els nostres viatges i ens preparam a nosaltres mateixos. Viatjar ens serveix per obtenir coneixements, per tornar-nos més savis, sigui en un sentit o en un altre; fins i tot feim viatges per experimentar les condicions de vida —econòmica, cultural, política, etc.— dels pobles que visitam. Aleshores ens adonam que no som el melic del món. El món no s'acaba amb nosaltres. I més ara que podem viatjar, fins i tot, de manera virtual, en línia!

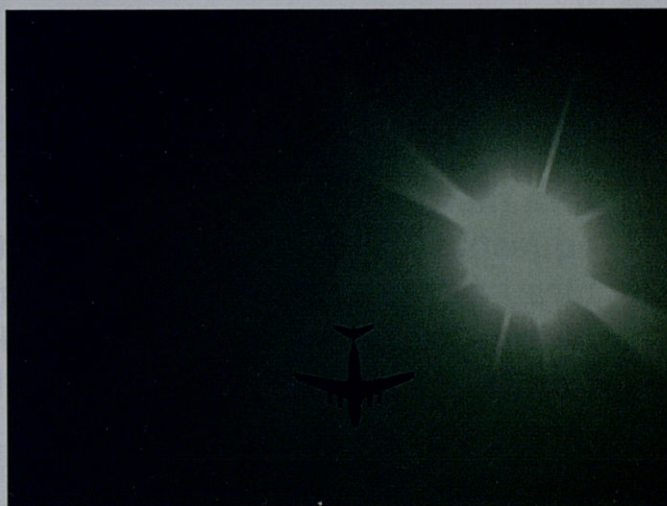
Anatole France es preguntava què era viatjar. La seva resposta no era per fer turisme o per canviar de lloc i de paisatge, sinó per canviar els nostres prejudicis, la nostra manera de pensar sobre els altres. Quan viatjam, ho feim, gairebé sempre, per gaudir i aprendre. Estam acostumats a veure els turistes estiuencs ajaguts sobre l'arena de les nostres platges torrant-se la panxa i l'esquena. Aquesta visió ens ha obert els ulls del nostre interior: ens ha ensenyat que viatjar és quelcom més entenimentat, més essencial i, sobretot, més enriquidor.

Aquesta és, ha estat i serà la forma de viatjar de tots els que senten el pessigolleig per conèixer el desconegut. És com si, gràcies a pertànyer a un país tan excèntricament turístic com el nostre, quan decidim sortir de viatge, ja ho féssim no tan sols d'anada, sinó també de tornada.

[dossier]

COORDINACIÓ: ESTHER BALAGUER

El viatger illenc

Els viatges moderns, de l'aventura al tot inclòs

TEXT: CLIMENT PICORNELL

Per què la gent viatja i ara viatja tant, mou i mourà a reflexió. Des del perquè del viatge d'Ulisses i el seu retorn a Ítaca fins al perquè dels viatgers massius i compulsius de la modernitat. La psicologia, l'economia, el màrqueting, la geografia, la banalitat i la inconsistència miren d'esbrinar els motius que tenen els homes i les dones per moure's del seu lloc habitual. I, sobretot, per moure's quan –realment– no els fa falta: viatjar per plaer i no per necessitat. Encara més, es pot indagar per què hi ha gent que no es mou: aquests són, per al negoci de viatjar, possibles i futurs clients, possibles i futurs consumidors d'un enorme engranatge comercial que ha transformat l'oci en negoci. No debades, l'empresari hotelier Gabriel Escarrer titulava la seva lliçó de doctor *honoris causa*: «L'oci, el negoci, l'ofici».

Masses en moviment

La clau d'aquest interès rau en el fet que, així com abans el viatge era un motiu extraordinari en la vida de les persones (i se solia fer només per necessitat), ara s'ha transformat en un plaer. Un plaer necessitat, si tant es vol, i, fins i tot, en un símbol d'estatus social, com ja anuncià T. Veblen a *La teoria de la classe ociosa*, publicació premonitòria de l'any 1899. La realitat és que hi ha vertaderes onades de gent viatjant, tant viatgers internacionals (els qui travessen

fronteres) com els qui viatgen a l'interior dels seus propis països. Les estadístiques ens anuncien cents de milions de turistes internacionals i molts més de domèstics, i les anàlisis de les megatendències de futur i les taxes de creixement de l'Organització Turística Mundial no fan sinó confirmar que augmentaran.

Els estudis ens confirmen que els països desenvolupats tenen les més altes taxes de vacances i de propensió al viatge, i que es dibuixa una nova tipologia de viatgers, sobretot a Europa, els qui cada cop viatjaran més vegades en sessions

més curtes. La qual cosa, però, no impedirà cercar destinacions o «escenaris» –com es diu ara– més exòtics o allunyats, i això provocarà més competitivitat amb els escenaris tradicionals, com les Balears, tocats per la síndrome del *déjà vu* i la llosa de l'estacionalitat. Ara bé, quan el tema de la massificació esdevé més clar és quan es comencen a analitzar les quantitats de turistes o viatgers que no travessen les seves fronteres. El viatger interior, el turista domèstic, ha assolit rànquings impressionants. Les xifres –més imprecises que les del turis-

me exterior o internacional— ens parlen de quantitats properes als 5.000 milions de turistes domèstics o de més d'11.000 milions de pernотacions causades per aquest turisme, no tan modest com un podria pensar, i a molts de països superior al turisme estranger, tant en nombre de turistes com en rèdits econòmics.

Ja fa anys, Valene Smith, antropòloga especialitzada en els impactes del turisme —cal recordar aquí el seu treball, ja un clàssic, *Tourism: Hosts and Guests* (Turisme: amfitrions i convidats)—, classificava els turistes i viatgers segons el seu grau d'abundància i el seu efecte en la destinació o les demandes. Qui no reconeix, en el tipus de turista de masses xàrter, alguns dels nostres *hooligans* de la *happy hour* o els usuaris esporàdics i malgirbats del Balneari 6 de l'Arenal. No tots els viatgers

són, però, torpedes a la deriva, en el sentit que els primers turistes exploradors marquen els territoris que després seran explotats massivament. Ni tots atempten contra les societats tradicionals, concepte d'un cert infantilisme rousseunià, ja que avui és agosarat identificar tradicional amb bo. Sobretot en un món on l'estandardització ens convertirà en Coca Cola *societies* o on el procés anomenat de *MacDonalització* es preveu com a inevitable estendard de la globalització. Nogensmenys, la gent continuarà cercant el sol, la platja, la ciutat, la cultura, l'aventura, els espais oberts o, senzillament, un canvi d'aires. Allò que els francesos anomenen *dépaysement*, que té com a eina bàsica el viatge. Alguns ho faran en solitari, d'altres amb la família, i d'altres amb el tot inclòs d'un gran majorista de viatges.

Les Balears: receptores i emissors

Les Balears no són gens alienes a tots aquests processos, a tot aquest anar i venir, a aquest tragi que alguns han anomenat «les masses en moviment», les hordes daurades o els bàrbars del nord a la conquesta de les perifèries del plaer, per usar expressions —més o menys afortunades— manlevades de Louis, Ash, Turner, De Kadt o Racionero.

Dues grans raons ens fan ser dins aquests fluxos moderns de gent que viatja: som una de les destinacions principals del turisme de sol i platja dels europeus del nord, i, de retruc, els balears ens hem incorporat al mercat del consum del viatge amb taxes plenament europees. Les Balears s'han situat, o millor dit varen ser situades, dins

els circuits del turisme massiu quasi des del seu inici. A molts de manuals apareix el cas de les Balears com una de les primeres destinacions del turisme xàrter aeri massificat. L'estudi de les causes és una lliçó d'història, economia, sociologia i geografia del turisme.

Les sèries històriques dels turistes venguts a les Balears no fan sinó remarcar els augments de la demanda turística, que troba desprevinguda la nostra oferta. Aquests augments sobtats han passat a la literatura turística com a *booms* turístics. Una onomatopeia que indica una explosió. *Booms*, en plural, perquè els experts en destrien fins a tres o quatre. Cal insistir en la transcendència per a les Balears d'aquestes quantitats, que no són sinó l'estendard o el penó visible de moltes altres conseqüències per al nostre territori i la nostra

societat. Hi ha un abans i un després del turisme de masses a les Balears. D'una societat preturística a la d'ara. Per a alguns ha caigut la maina del cel, causa dels nostres beneficis, i per a d'altres, la pesta, causa de les nostres desgràcies. Per a ningú, la indiferència. Queda, per als nostres gestors, la demanda de moratòries, l'expansionisme, la contenció, el POOT, les DOT, les zones turístiques madures i saturades o l'Agenda local 21 i el paradigma finisecular de la sostenibilitat. Tot ens informa de l'intens debat que el turisme causa en la societat illenca.

Els viatges dels mallorquins

Voldria insistir en el fet que, sobre aquests milions de turistes que ens visiten, ho hem arribat a saber quasi tot. I aquesta afirmació no és

una *boutade* excessiva: d'on provenen (37% d'alemanys, 32% d'anglesos, 10% d'espanyols, 3% de francesos, 2% d'italians...) –amb algunes variacions segons els anys–, les edats, les professions, els allotjaments –per tipus i per zones–, la forma i l'antelació de la reserva, els motius d'haver triat les Illes, la despesa que fan (fins al seu *pocket money*, el doblers de butxaca que duen), el seu grau de satisfacció, la taxa de repetició, fins i tot –atenció aquí als alarmistes– la intenció de triar les Balears com a segona residència, encara que les dades siguin d'abans de la crisi actual. Uns retrats robots ben acostats a la realitat. Fins i tot dels petits contingents que anomenam turistes marginals, que, més que deixar-ne, costen doblers als residents.

Però de l'altra cara de la moneda, el comportament viatger i tu-

rístic dels qui residim aquí, en sabem menys coses. Natural. Durant anys quasi ningú no es movia de l'illa, érem pobres per fer-ho, i el nostre aïllament era massa manifest. Els mallorquins d'abans si havien de viatjar ho feien per causa major: guerra, clima, fam, feina..., si no, la gent no es movia del seu lloc. Durant segles la gent de les Balears que es desplaçava per prò-

pia voluntat, o fins i tot per feines, era mínima. Això es mantengué així durant segles. Els mallorquins sortiren massivament per la fam cap a l'emigració al nord d'Àfrica, el sud de França o cap a Amèrica, molts d'ells no havien vist mai la mar i travessaren l'Atlàntic; la Guerra Civil fou motiu de moviments i desplaçaments de soldats...

Els desplaçaments s'incrementa-

ren quan les comunicacions amb l'exterior es feren regulars, però sempre foren viatges de gent acomodada, viatges de feina o burocràcia, viatges d'estudiants universitaris... Però mai com ara, en què el turisme estranger ha fet créixer el nivell de vida de les Illes, els seus propis habitants no havien tengut l'ocasió de viatjar; les noves classes mitjanes balears, els desplaçaments

dels nostres majors, han convertit també els viatges dels balears en un negoci massiu. Hem generat unes pautes de comportament viatger que s'assemblen a les europees desenvolupades, i en segons quines taxes estan molt per sobre de la resta d'espanyols. L'augment del nivell de vida, l'alta connectivitat assegurada o propiciada per les infraestructures dels viatges dels estrangers –la qual cosa no vol dir que la connexió de vols regulars entre les Illes i l'exterior sigui bona–, els viatges de retorn per veure familiars dels immigrants residents, etc., dibuixen un model de societat viatgera peculiar.

Les xifres aportades per estudis com «Los viajes de los españoles», «Comportamiento vacacional y turístico de los españoles» o l'enquesta Familitur, continuen donant marges d'error significatius quan s'apliquen a les comunitats autònomes.

Durant un temps confegírem un projecte d'investigació, «Els viatges dels mallorquins», amb P. Rovira, amb marges de fiabilitat bastant elevats. Només a tall d'exemple. Fa

uns anys els mallorquins majors de 16 anys feien més de 700.000 viatges. Un 70% declarava no tenir cap casta de barrera per viatjar (motius econòmics, familiars, por de viatjar...), tot i que hi havia un contingent significatiu que no viatjava; dels qui sortien, un 40% feia més de tres viatges per any i un 20% de les sortides les feien majors de 65 anys. Un 22,5% eren viatges a l'estranger, majoritàriament a Europa, però apareixia un flux, petit però significatiu, a Amèrica. Predominaven els viatges cap a destinacions peninsulars, exemple de turisme domèstic, i un 10% s'havien fet a Menorca i un 5% a Eivissa i Formentera. La motivació del viatge era majoritàriament per a oci, vacances, recreació, quasi el 50%, tot i que un 10% viatjava per negocis o motius professionals i un 25% per visitar parents i amics fora de les Illes. Un 20% declarava que viatjava tot sol, un 54% emprava allotjaments hotelers i quasi un 30% anava a allotjaments de familiars o amics.

J. I. Ruiz de Olabuénaga, expert en estils de vida i consum d'oci,

opina que dins les originalitats dels models espaciotemporals de l'oci actual, juntament amb la irrupció dels mitjans de comunicació audiovisuals, hi ha els viatges i el turisme com a trets més identificatius de l'ús del temps lliure en les societats contemporànies. En el mateix sentit, el World Travel and Tourism Council anuncia que els viatges i el turisme són la major indústria del món, ja que crea el doble de llocs de feina que qualsevol altre sector econòmic. Com hem assenyalat abans, les megatendències de futur anuncien el manteniment d'aquest consum, elevat ja a la categoria de necessitat individual o familiar. El desig de viatjar sempre existirà, però on ens empenyerà a viatjar el màrqueting futur, on ens barraran el pas els conflictes –com ara el cas dels països musulmans–, on ens complauran la il·lusió de viatjar a cinc o sis països diferents en un horabaixa dins un parc temàtic ben desinfectat o com canviaran els hàbits del viatger a partir del turisme virtual, ja és una cosa del present immediat.

Viatges per a tots els gusts

TEXT: JOSEP FERRIOL TORELLO

Deixant a part uns tipus de viatges molt concrets, com els de nuvis o de la tercera edat, que, com els seus noms indiquen, són per a uns moments molt determinats i per a unes persones concretes, voldria destacar dos tipus de viatges i viatgers: els que surten durant l'any i que aprofiten els ponts, sobretot el de Setmana Santa i el de la Constitució, i els qui preparen les seves vacances anuals.

Viatges de 4 o 5 dies, ponts

Aquests viatges, normalment per a grups de parelles i amics que disposen d'uns quants dies lliures, solen ser de 4-5 dies i costen entre 450 i 700 euros per persona. Les destinacions poden ser: Praga, Istanbul, Roma, París, Berlín i, fins fa poc temps, Tunísia o el Marroc, que, a causa de la incertesa política dels països, es fa aconsellable no visitar. D'un temps ençà, els viatges durant els ponts, sobretot els darrers, han estat molt problemàtics. Qui no recorda les imatges de l'aeroport durant el pont de la Constitució amb la vaga dels controladors o les amenaces de vaga del personal d'Aena per a la Setmana Santa? I ara, per afegir al banyat, les cendres dels volcans islandesos.

Encara ara, les agències de viatges notam sobretot les conseqüèn-

Climent Picornell és doctor en Geografia i professor de la UIB.

cies de la vaga dels controladors. El tipus de viatger afectat té dificultats per poder fer un altre viatge, per poder trobar dies per fer-lo, per fer coincidir els dies amb els altres companys..., per tant aquest viatge ja no es fa, i això implica un perjudici greu per als passatgers i per a l'agència de viatges.

Viatges de mitja i llarga distància

Una altra mena de viatgers són els que preparen amb molt de temps les seves vacances.

Aquests poden fer coincidir els dies de vacances, normalment de 15 a 20 dies, gràcies a tenir una feina estable o a exercir professions lliberals, cosa que els obre més possibilitats a l'hora de viatjar. Cal considerar que hi ha destinacions a les quals només es pot viatjar durant determinades èpoques de l'any: la Patagònia, de novembre

a final de març; els fiords, de mitjan juny a mitjan agost...

Però els que volen fer un gran viatge fugen de les concentracions massives de juliol i agost a zones com el Carib. Les destinacions escollides poden ser: la costa oest dels EUA, amb Los Angeles, San Francisco i Las Vegas, a més de llocs habituals com Nova York i Washington; o l'altre costat, Singapur i Vietnam, combinat amb Laos i Cambotja. També se sol·licita molt Tailàndia, que es combina amb circuits pel nord o amb zona turistes com Phuket o Krabi.

Aquests viatges de 15 a 20 dies, que s'han d'organitzar molt bé, i en els quals les agències de viatges tenen molta responsabilitat per la complexitat de les destinacions, perquè hi ha molts de serveis implicats, perquè cal combinar vols entres distints països i companyies aèries, perquè s'ha de preparar la documentació personal d'identifi-

cació, com passaports, i perquè cal advertir els viatgers dels visats que necessiten segons els països que hagin de visitar, oscil·len entre 2.500 i 3.500 euros per persona. Per tant, s'adrecen a una certa gent amb capacitat de generar entrades d'ingressos i possibilitats econòmiques.

El sector dels viatges és molt sensible als esdeveniments de caire polític que pateixen molts de països del nord d'Àfrica i l'Orient Mitjà. Darrerament, la destinació més afectada ha estat Egipte, que es venia de cap a cap d'any i d'on la gent tornava molt satisfeta. A més a més, els combinats de Síria-Jordània estan totalment aturats.

Per això, les agències majoristes de viatges estan intentant, amb molt risc, tornar a Egipte, Tunísia i el Marroc.

Josep Ferriol Torello és director d'emissió de Viatges Martel.

Ja és aquí la nova manera de viatjar

TEXT: TOMEU BENNÀSAR

El món del turisme i la contractació de productes turístics i de vacances han fet un gir molt important i definitiu en els darrers anys. Puc dir que Logitravel ha estat i és fruit d'aquest canvi, ja que som una agència de viatges en línia i únicament comercialitzam els nostres productes amb el client final per Internet, pel nostre web i ara també per mitjà d'aplicacions mòbils.

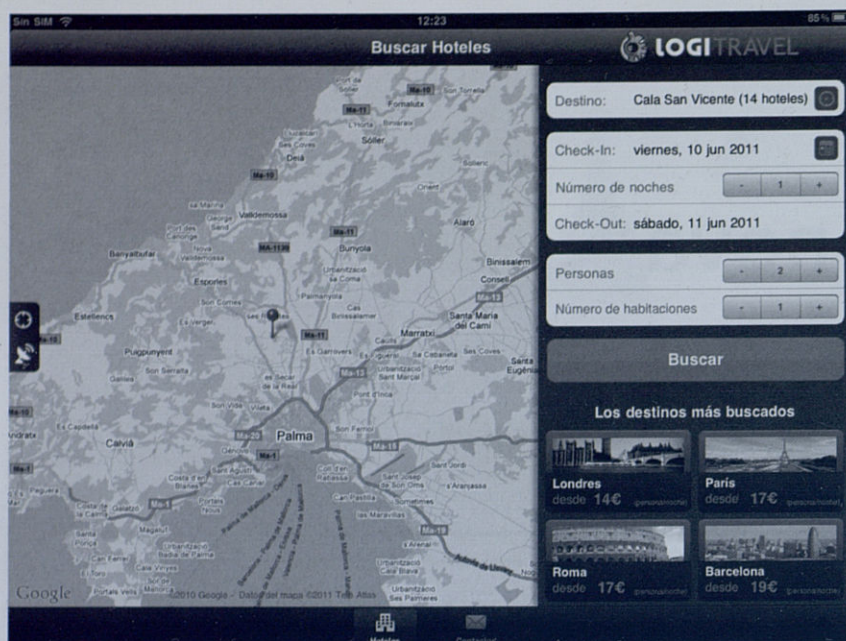
Fa prop de set anys, a final del 2004, ens vàrem adonar que les coses canviaven força en el món dels viatges i les agències amb la irrupció d'Internet, i vàrem decidir apostar per Logitravel, un projecte que durant aquests anys ha agafat forma i força, i ha crescut en volum de productes, passatgers, treballadors, etc. Amb seu al Parc Bit, al portal www.logitravel.com comercialitzam tot tipus de productes turístics a tot el territori nacional: vols, hotels, paquets de vacances, creuers, lloguer de cotxes, bitllets de tren, ferris, etc. I a més oferim opinions d'altres viatgers sobre cada producte; informació d'actualitat en el blog i les xarxes socials;

un fòrum en què els viatgers es troben i comparteixen inquietuds, dubtes i experiències, i molt més.

La contractació de viatges per Internet no ha deixat de créixer des que va començar ara farà uns deu anys. Actualment, suposa més del 30% de la distribució total de productes turístics. La perspectiva general del sector és que continuï creixent encara molt més. Tot i que avui en dia des de Logitravel veim que el creixement és més lent, ja començam a notar una estabilització progressiva. Aquest any el creixement no serà tan pronunciat com ho va ser el 2010, en què Logitravel va augmentar un 115% en el volum de facturació.

La gent ja ha interioritzat molt l'ús d'Internet a l'hora de planificar un viatge, primer per informar-se, segon per fer la reserva en línia i tercer per compartir l'experiència una vegada que es torna del viatge. Els viatgers dediquem molt de temps a cercar les millors opcions, comparar preus i alternatives, i finalment decidir-nos. A Logitravel.com els usuaris naveguen un mitjana de quasi sis minuts, un molt bon rati de temps en el qual l'usuari té temps de cercar, comparar i reservar gràcies a l'estructura de la pàgina, que és molt intuïtiva i de fàcil navegació.

On més notarem un creixement durant els propers anys en l'ús d'Internet en el món dels viatges

serà en el darrer punt mencionat anteriorment, en el fet de compartir l'experiència a posteriori, i fins i tot durant el viatge, amb els denominats telèfons intel·ligents (*smartphones*). Ja podem veure com els usuaris més actius gaudeixen pujant fotografies, experiències, recomanacions, guies de viatges i bitàcoles a alguns fòrums, blogs i portals especialitzats, que després serveixen perquè futurs viatgers planifiquin i cerquin informació. D'això ens n'hem adonat a Logitravel, i ja ofe-

rim aquestes opcions a tots els internautes. El viatge compleix tot el cicle sense sortir de la xarxa: comença, acaba i es retroalimenta dins el món ampli d'Internet.

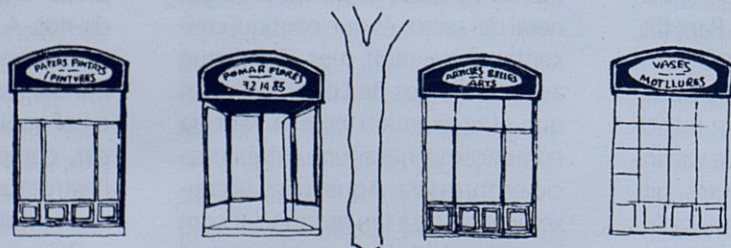
La manera més estesa de navegar quan cerquem informació, possibilitats, preus, disponibilitat, el que sigui d'un producte turístic, és acudir a un cercador com Google o Yahoo. Després hi ha els usuaris fidels a una agència en línia o pàgina web, o simplement coneixedors de les diferents opcions, que en-

tren directament al portal. En el cas de Logitravel prop del 30% de les nostres visites entren directament al nostre web. I la resta de visites hi entren per mitjà d'anuncis en forma de bàner que inclouen un enllaç al nostre web.

Des de Logitravel, i jo especialment, creim que el futur està marcat per l'evolució dels telèfons intel·ligents i les aplicacions per a mòbils. A Logitravel aquest 2011 hem llançat al mercat dues aplicacions, Logi Vols i Logi Hotels, que suposen un canal més de vendes i la possibilitat d'oferir els nostres serveis d'agència de viatges durant més moments del cicle de vida de les vacances. Ara podem estar accessibles per als nostres clients en qualsevol moment i qualsevol lloc. Quan el nostre client no sàpiga on anar de vacances, quan el client vulgui reservar les seves vacances, quan el client estigui a l'aeroport, quan el client estigui estirat a la platja, etc., hi serem nosaltres per atendre'l i ajudar-lo.

Logi Vols, la primer aplicació desenvolupada per Logitravel, ha tengut una gran acollida entre els viatgers, i especialment entre els mallorquins. L'aeroport de Palma és el tercer amb major nombre de cerques tant d'origen com de destinació de vols, seguit de Barcelona i Madrid, que són les grans urbs

"Encara queden botigues" *Casa Domar Flores*

PAPERS PINTATS I PINTURES · ARTICLES PER A ARTISTES · VASES I MOTLLURES

SANT MIQUEL, 77 - Telèfon 971 721 483 - Fax 971 719 312 · 07002 - PALMA (MALLORCA)

espanyoles. Això ens fa intuir que som de les regions més avançades en l'ús i la penetració dels telèfons intel·ligents, les aplicacions per a mòbils i les noves tecnologies.

Amb referència a la nostra manera de viatjar i contractar les vacances, tenim un comportament molt peculiar i propi. Els productes turístics que més demanem són, en primer lloc, vols, fet que està determinat per la nostra condició d'illa, naturalment; en segon lloc, hotels, seguit de creuers i de paquets de vacances. En canvi, a la resta d'Espanya predomina la reserva d'habitacions d'hotel.

Les destinacions a les quals més viatgem són ciutats europees i espanyoles, i en menor volum, feim creuers o grans viatges a altres continents i al Carib. El fet que tinguem la platja tan a prop condiciona una gran baixada en la contractació del producte hotel de costa per comparació a la resta del territori nacional.

Ens agrada especialment viatjar en parella, encara que també hi ha un grup nombrós que viatja en família i en grup, i són pocs els que viatgen en solitari per oci i plaer. L'època de l'any amb més movi-

ment és, com a la resta d'Espanya, durant els mesos d'estiu, coincidint amb el bon temps i les vacances escolars, però val a dir que també hi ha un gran nombre de mallorquins que treballen a l'hostaleria durant els mesos d'estiu i és precisament a l'hivern quan tenen les vacances i aprofiten per viatjar. I com a darrera pinzellada, afegiré que els mallorquins viatgem una mitjana de tres vegades a l'any, ja sigui per negocis o per plaer.

En resum, els mallorquins gaudim

de bona salut a l'hora de viatjar, ni tan sols la crisi ha fet que ens quedem a casa. Hem reduït el nombre de dies fora i hem partit a destinacions més properes, però hem seguit sortint. I amb referència a l'auge de les reserves en línia, ens defensam prou bé i hem naturalitzat el procés de cerca i reserva dels productes turístics.

Tomeu Bennàsar és director general de Logitravel.

[entrevista a...]

Ponç Pons, escriptor de l'any

PER JOAN GUASP

«El que s'ha fet amb la denominació de 'llengua valenciana' és un atemptat filològic»

Ponç Pons (Menorca, 1956) va començar la seva carrera literària de ben jovenet. Els seus primers poemes veien la llum quan tenia només deu anys. *Illòman* declarat, es considera «menorquí fins al moll emblancat dels meus ossos» i afirma que «ser menorquí és ser estranger pertot. Ser menorquí és una malaltia». Confessa que escriu per a un lector invisible que té les faccions mesclades de tots els autors que estima (Pessoa, Quasimodo, Seferis...). La seva obra ha estat reconeguda amb prestigiosos premis i l'ha convertit en un dels poetes més importants de les Illes. Avui compagina la seva vida familiar amb la seva feina com a docent (és catedràtic de literatura) i l'agenda frenètica que comporta ser l'escriptor de l'any 2011.

Com va ser això de dedicar-vos a la literatura?, quan i com començàreu?

Vaig ser un lector molt precoç. Quant tenia deu anys, vaig fer el meu primer poema, en castellà, és clar; rallàvem menorquí, però la nostra llengua estava prohibida en tots els àmbits culturals, i aquell dia fundacional vaig descobrir el sentit de la meua vida. Quan vaig dir a mon pare que volia ser poeta, em va mirar amb els seus ulls blaus, plens de bondat, i em va dir: «De

poesia, no en viuen, Ponç.» I jo no he viscut de la poesia, però sí per a la poesia.

Què és per a vós la literatura?

La Literatura ha estat i és la gran passió de la meua vida. És la meua forma de ser i d'existir, de viure compromès amb el món. Escric per salvar la llengua, per humanitzar la vida i transformar la societat, perquè llegir em fa escriguera, perquè és una aventura, perquè m'estimin més els amics, perquè si no em moriria... Ja

ho he dit en un vers: «No puc ésser ni sóc més que Literatura.» Amb els anys he vist coses que m'han decebut, com, per exemple, que la indústria editorial és açò, una indústria en què la polèmica ven, l'escàndol promociona, en què estam sotmesos a moltes manipulacions, en què hi ha escriptors que convé llegir però val més no conèixer, etc., però encara mantenc una concepció gairebé sagrada de la Literatura. Amb la inspiració que il·lumina o el desengany que desvela, integrat en la naturalesa, llegint i escrivint pel camp, cerc en la Literatura sentit i veritat.

Fins a quin punt pensau en els lectors a l'hora d'escriure?

Jo sempre havia escrit per a un lector invisible que tenia les faccions mesclades de tots els autors que estim, però he descobert que tenc lectors que em segueixen, que m'estimen i que valoren els

meus llibres. Una dona de Barcelona que no coneix personalment m'ha fet arribar un parell de quaderns fets seus, a mà, perquè hi escrigui pel camp; guard cartes de gent que em diu que el *Dillatari* és el seu llibre de capçalera, i, després de *Nura*, una dona em va enviar una ploma Parker, del model petit que solc emprar, des de Girona. Són detalls que valor i agraesc molt. Açò i la mirada neta, il·lusionada, dels nens quan vaig a alguna escola a parlar de llibres i em toquen sorpresos de comprovar que els escriptors som normals, reals, de carn i os.

Què ha suposat per a vós ser nomenat escriptor de l'any?

Una gran càrrega emocional i un suplement gran de feina, però ja vaig dir que ho acceptava com una forma de servei a la nostra llengua i cultura, com una possibilitat de difondre i fer estimar la poesia, de donar a conèixer

la Literatura que es fa aquí, a ses Illes, i de la qual em consider, humilment, un autor més. Som enyoradís i em costa molt sortir de Menorca. He fugit de tots els actes oficials i, en canvi, he anat a totes les escoles, instituts, biblioteques, grups de lectura, etc. que m'ho han demanat, i he intentat sembrar i transmetre la passió per la Literatura en tota la gent que he vist i conegut. Crec que el futur el tenim a les escoles, en els nens petits que em demanaven: Què és la poesia? I jo els ho explicava fent un poema junts. Et jur que m'ha costat temps i sacrifici personal perquè no he deixat les classes i he fet de professor igual. No he estat un escriptor *florero*, sinó un obrer, un activista cultural.

Creis que era necessari, per a la divulgació i la projecció dels nostres autors, crear aquesta figura d'escriptor de l'any?

S'haurà de cercar un altre sistema més plural i compartit de promoure la nostra cultura i els nostres autors. En aquest sentit, vull elogiar públicament la feina de difusió que ha fet tota la gent de l'Institut Ramon Llull de Palma. També vull deixar ben clar que a les meves conferències no he parlat de mi, sinó de nosaltres, de tots i totes els que escrivim aquí, a ses Illes, i de literatura i poesia en general. He intentat que ens descobreixin, valorin i llegeixin, a tots i totes, i des dels clàssics fins a l'actualitat.

Vós sou un gran lluitador per la llibertat del nostre poble, per la total recuperació de la llengua pròpia i, fins i tot, per uns Països Catalans independents en el si del continent europeu. Com veis la situació actual en aquests sentits?

Jo crec en la feina diària, senzilla, humil, però eficaç i autèntica, de fer les

embat
L L I B R E S

**Ara és el moment,
no ho deixis per al darrer minut**

RESERVA ELS LLIBRES DE TEXT 2011-2012
(Fins al 15 de juliol)

El millor preu el trobaràs a Embat*

*Pagament fraccionat amb targeta de crèdit

Eduació infantil, educació primària, ESO, batxillerat i cicles formatius

Ptge. Papa Joan XXIII | Centre Comercial Geranis | 07002 Palma. Mallorca. Espanya | T +34 971 713 350 F +34 971 213 641
info@embatllibres.com | www.embatllibres.com

coses bé i ser bona gent. Per exemple, jo mai no he acceptat cap dels càrrecs polítics que m'han ofert perquè sé que la meva feina és la de ser professor i fer estimar la nostra llengua, fer que els alumnes aprenguin a valorar el nostre territori, que sentin el do i l'orgull de ser illencs, que siguin

feliços i bones persones. Sobretot hem de predicar amb l'exemple. Si tothom fes la seva part i aclarís els tros que li toca, el món i la nostra cultura anirien millor. De vegades m'han demanat: «Per què no escrius en castellà? Et llegiria més gent!» Hi ha llengües més majoritàries –que no vol dir millors ni

més importants–, però el català és la nostra llengua i, si no hi escrivim nosaltres, qui ho farà? Som menorquí i escric en català perquè la llengua té un nom i la filologia és una ciència. Açò de voler promoure les modalitats balears és com reivindicar l'andalús contra el castellà, i el que s'ha fet amb

la denominació de *llengua valenciana* és un atemptat filològic. En el fons, el que volen és disgregar la llengua per matar-la o convertir-la en un exòtic reducte folklòric. El català no avança, està estancat. Una llengua viu si és necessària o els que la parlen l'estimen amb orgull, i el cata-

el mirall

amb el suport de

**Consell de
Mallorca**

■ Departament de Cultura i Patrimoni
Direcció Insular de Política Lingüística

- Plànols Topogràfics
 - Mesuraments
 - Replanteigs
- Fotografies aèries
 - Verticals
 - Panoràmiques
- Publicitat aèria
- Peritatges
- Valoracions
- Projectes agrícoles
- Estudis mediambientals

Plaça Rosselló, 4A, 3r - Tel. 971 72 33 56 Fax 971 71 89 01
www.estop.org E-mail: estop@estop.org

là el veig un poc fotut. Si no el defensam nosaltres, no ho farà ningú.

Per les causes que siguin, molta gent, avui en dia, ha perdut la fe en la política i en els polítics: pensau que ha arribat l'hora de la Cultura amb majúscules?

Mira, la política ens ha demostrat que l'ésser humà és corruptible i jo som políticament ateu. Crec que la política s'ha convertit en un *modus vivendi*, i hi ha molta gent que fa massa anys que en viu. El problema de la classe política és precisament aquest, que s'ha convertit en una classe plena de privilegis i sous desmesurats. Si sa-

béssim de ver el que passa en el món polític, encara estaríem més indignats. Tot el que s'ha despatat sobre corrupció a ses Illes fa feredat. Per ser metge has d'estudiar; polític, ho pot ser qualsevol, i hi ha gent que ocupa càrrecs importants per al futur de la nostra societat i no té ni la més mínima preparació. Després et tems que, amb el que guanyen i el poc que fan els nostres parlamentaris europeus, no volen viatjar en turista. Em sembla vergonyant. La Cultura sempre s'hauria d'escriure amb majúscula i ens hauria de fer millors a tots.

Podríeu fer-nos una breu anàlisi de la situa-

ció actual de la nostra cultura en el terreny més creatiu? Se suposa que si la comparam amb èpoques anteriors hem progressat força, no és així?

Hem progressat perquè la Llei de normalització lingüística ha fet entrar la nostra llengua a les escoles i ara tenim una sèrie de generacions que han pogut viure en català. Tenim un públic lector, i joves escriptors que assegurin el nostre futur. Esper que un dia els descendents de tots els immigrants que hem acollit siguin els millors autors en català de ses Illes. El moment és bo, però ens fa falta anar més avinguts i sobretot

fer més feina de traducció i difusió.

Escriure, pintar, crear: és aquí on trobam la màxima llibertat?

La cultura ens fa més savis, més humans, i l'art fa la nostra vida més atractiva i apassionant. La cultura en general té un cànon que hem de preservar. En la literatura: Dant, Cervantes i Shakespeare són la Santíssima Trinitat. En la música són Bach, Mozart, els Beatles, Green Day... El cine és Rossellini, Bergman, Dreyer, Renoir, Tarkovski... I no ens hem de deixar enredar. Llegim per viure més vides, per tenir més experiències,

Obre els ulls

Cirurgia ocular amb làser integral. Més ràpida, més segura.

971 20 15 12 • www.iom.es

per sentir, conèixer, descobrir, i perquè, com diu Pessoa, no en tenim prou amb la vida. La cultura és important perquè els llibres que llegim, la música que escoltam, les pel·lícules que miram, la pintura que admiram, ens conformen com a persones i tenim el que donam. Allò de Hölderlin: «Per a què poetes en temps de mi-

sèria?», té una resposta clara i contundent: perquè els temps no siguin tan miserables.

En què treballau actualment?

En cinc llibres diferents que vaig alternant, però sobretot llegesc i estudiï literatura nord-americana, que és la que fins ara coneixia menys. La meva

feina és ensenyar, però la meva vocació és aprendre. Som un lector passional i apassionat que, quan no pot més, escriu. La millor inspiració és el treball, i la millor forma de teoria és la pràctica. He estat un home de fer nits seques llegint, i ara escric al camp, dins una cabana de llenya, quan es fa fosc, amb espelmes, entre gallines, moixos,

muses, ocells i una petita ràdio de piles per la qual he escoltat els millors concerts del món.

Teniu algun somni per complir?

El meu somni és poder escriure tots els llibres que duc dins.

Tant de bo el veieu complit. Gràcies.

el mirall

amb el suport de

**Govern
de les Illes Balears**

Conselleria d'Educació i Cultura
Direcció General de Política Lingüística

La revista per als més joves
feta a les Illes

VISITA'NS
AL WEB

www.esquix.cat

subscriu-t'hi!

[miscel·lània]

JAUME LLADÓ

Presentació d'«El Mirall» al Jonquet

El passat dijous 9 de juny, es va presentar el suplement que la revista EL MIRALL ha dedicat a la barriada del Jonquet de Palma.

L'acte va tenir lloc al Teatre Mar i Terra, i va comptar amb els parlaments d'Albert Herranz, autor de l'opuscle; Nanda Ramon, regidora de Cultura de l'Ajuntament de Palma, i Jaume Lladó, president de l'Associació El Mirall.

Encetà el torn d'intervencions Nanda Ramon, que va fer un elogi del Jonquet i de la seva gent i es va mostrar orgullosa d'haver pogut contribuir a fer possible aquest treball, i també els altres quatre que EL MIRALL ha dedicat a distintes barriades de Palma durant aquesta legislatura. També aprofità per acomiadar-se del càrrec, ja que, va explicar, aquest era el seu darrer acte com a regidora.

Prengué la paraula Albert Herranz, que féu una pinzellada dels diferents articles de l'opuscle i parlà de les característiques específiques de la barriada, especialment del protagonisme que hi tenen i hi han tingut històricament les dones. El públic, majoritàriament femení, corroborava les seves paraules.

Jaume Lladó aprofità per explicar els objectius i la filosofia de la revista EL MIRALL, per fer un repàs de les seccions i dels col·laboradors, i per agrair a l'Ajuntament de Palma, i especialment a Nanda Ramon, a Albert Herranz i a tots els assistents, que haguessin fet possible l'edició del suplement i la presentació.

El Partit Popular conquereix la majoria de les institucions

Les passades eleccions locals i autonòmiques de dia 22 de maig varen suposar una victòria incontestable del Partit Popular, que podrà governar en solitari al Govern de les Illes Balears, als consells de Mallorca, Menorca i Eivissa, i a moltíssims ajuntaments.

El càstig dels electors a la política de José María Rodríguez Zapatero i la dispersió del vot d'esquerrers, nacionalista i regionalista per la desunió de les minories, en són les explicacions que han apuntat la majoria dels analistes. Ara falta veure si José María Bauzá sabrà administrar el poder que li han atorgat els electors en benefici de tots els ciutadans, sigui quina sigui la seva ideologia, o si executarà algunes de les seves amenaces durant la campanya electoral, com el tancament de la Televisió de Mallorca o la rebaixa dels drets dels catalanoparlants, que desperten el rebuig d'una gran part de la població i que fins i tot tenen detractors dins la seva pròpia formació política.

Vint-i-cinc anys de la Llei de normalització lingüística

L'Obra Cultural Balear ha celebrat el quart de segle de l'aprovació de la Llei de normalització lingüística amb diversos actes institucionals a la sala d'actes del Parlament de les Illes Balears.

El 2 de juny, va tenir lloc la taula rodona «25 anys de la Llei de normalització lingüística: balanç i perspectives, els orígens de la Llei», en la qual participaren Joan Miralles, professor del Departament de Filologia Catalana de la UIB; Ignasi Ribas, misser i expresident de l'OCB; Miquel Sbert, inspector d'Educació, i Lluís Segura, jurista.

El 9 de juny, es féu al mateix lloc la taula rodona «25 anys de la Llei de normalització lingüística: balanç i perspectives, l'evolució de la Llei». Hi participaren Bartomeu Colom, professor de Dret Constitucional de la UIB; Joan Albert Villaverde, professor de Filologia Catalana de la UIB, i Joan Francesc López Casasnoves, filòleg. La moderadora fou Caterina Canyelles, membre de la Junta Directiva de l'Obra Cultural Balear.

Es destacà el consens que despertà la Llei al seu moment i es manifestà el temor que el nou govern el vulgui rompre per rebaixar els drets lingüístics assolits fins ara.

[racó econòmic]

Predicció d'estiu: calrades econòmiques

BIEL MATAS

Estiu de ple, fogots i calentors. Tot espitja a la deixadesa i alhora a la tranquil·litat. Parlar d'economia no refresca cap idea, i la realitat, com el temps, no se suavitza.

El primer comentari em mena a observar una vegada més el capitalisme com a filosofia del món i a exposar fets. Com el de Grècia, que, com és sabut, depèn de l'ajuda del Fons de Rescat Europeu de 110.000 milions d'euros de fa un any. La majoria d'aquests doblers mai no anaren directament a Grècia. Varen anar directament de la banca central europea als bancs amb què Grècia està endeutada. Què fer, per tant? Els problemes financers continuen i un nou rescat serà ineludible. (També es pot no pagar, recordant el cas d'Islàndia votat en referèndum. Per què haurien d'assumir els ciutadans les pèrdues dels bancs?)

Allò que és cert és que Grècia està pitjor que fa un any i li recepten la mateixa medicina: un nou rescat amb condicions menys dures, probablement amb altres exigències.

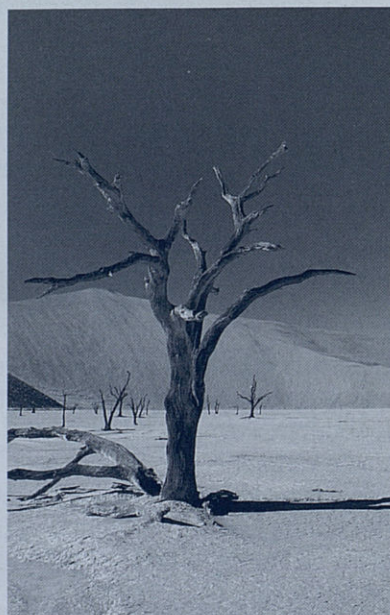
Una vegada passada «la jugada» és fàcil dir-ho, però cal esperar, perquè, si forçam un país amb greus dificultats econòmiques a fer una política recessiva dura, el conduïm de cap a empitjorar i a dificultar el pagament del deute. El procés sol ser: els ajusts asfixien l'economia, els sous baixen i l'atur

creix, la població perd capacitat de compra i la despesa pública minva. Per on brollarà la recuperació d'una demanda estimuladora de l'activitat? (i escassa força exportadora).

Quan les institucions públiques internacionals, els tan al·ludits mercats i sobretot la UE, recomanen els ajusts, convindria que explicassin com influiran en la resolució del problema del deute. Devers els vuitanta, aquesta mateixa política no aconseguí que els països deutors llatinoamericans i africans alliberassin els seus deutes. Costa de creure que, amb l'experiència, es receptin els mateixos remeis a la perifèria europea.

Vull dir que ni Irlanda ni Portugal, ni Espanya (no rescatada), podran surar amb aquestes mesures; deixar-ho en mans de les exportacions és una quimera. Veim que s'encaminen a unes altres prioritats: la primera, la primordial: dotacions pel pagament del deute (o almanco els interessos). Pensem que els grans bancs europeus (alemanys, francesos, holandesos) són els creditors de més pes d'aquests països perifèrics i volen cobrar per sobre d'altres possibles finalitats.

La segona prioritat no és altra que un recobriment de la línia de beneficis a les grans empreses, baldament impliqui un baix nivell d'activitat econòmica i no diguem d'ocupació. Mai no oblidem que el

capitalisme té com a fi l'obtenció de més guanys. Ho corrobora l'exemple de la banca europea, i de les grans empreses, que recuperen beneficis, i també els seus dirigents, a pesar dels problemes que es viuen. Això no fa més que sustentar la hipòtesi.

Vull concloure, tornant al començament de l'article, que el capital va sortint de la crisi; els aturats són 5 milions; dels joves, no en parlem, i les condicions de vida dels treballadors s'han deprimint.

El pronòstic no assenyala ni brisa suau ni oratget fresc, vénen calrades... econòmiques.

[el semàfor]

VERMELL

Al Govern valencià, que vol eliminar les línies en català a l'ensenyament. Es tracta d'una normativa reiteradament violada per l'executiu –hi ha més demanda que oferta d'ensenyament en valencià–, però que ha permès un cert avanç de l'ús de la llengua, limitat, això sí, al sistema públic. L'eliminació d'aquest model no pretén avançar cap a un model de bilingüisme integral, com a les Balears, sinó implantar-ne un de nou que, sota l'excusa del trilingüisme (castellà, català i anglès), l'únic que farà és reduir a la mínima expressió l'ús de la nostra llengua. La reacció social demostra que els valencians han entès l'agressió –una més– del Govern contra el català.

GROC

A *La Vanguardia*, una altra vegada, pel retard incompreensible en la posada en marxa del web en català. Juntament amb la no-arribada a les Balears de la versió impresa en la nostra llengua, aquest fet implica que els lectors de les Illes encara no poden llegir el diari en català.

VERD

Al PEN català, per continuar donant suport als drets lingüístics. Quinze anys després de l'aprovació de la Declaració Universal dels Drets Lingüístics, l'entitat ha elaborat el Manifest de Girona, un document que resumeix els continguts de la declaració i que es farà arribar a l'ONU perquè l'incorpori a la seva legislació. El PEN també denunciarà internacionalment la política del Govern valencià contra el català, que considera un genocidi lingüístic.

OFICINA DELS DRETS LINGÜÍSTICS

L'Oficina dels Drets Lingüístics és un mecanisme de defensa contra les agressions lingüístiques pel fet d'expressar-se en català. Si heu patit alguna agressió o discriminació per raons de llengua, podeu fer-ho arribar a l'Oficina pels mitjans següents:

Correu electrònic: drets@ocb.cat

Correu postal: Oficina dels Drets Lingüístics

C. del Pare Bartomeu Pou, 31, baixos

07003 Palma

Telèfon: 971 723 299

Llibres que et faran companyia

BIEL MESQUIDA

els llibres de prosa EDITORIAL MOLL

Enric Sòria

En el curs del temps

Un itinerari a través de vuit-cents anys de literatura catalana

EDITORIAL MOLL

Sempre he pensat que els llibres bons, i de vegades no tan bons, són veus que ens fan companyia de veres. I avui, un dia de juny que sembla de tardor, amb una pluja suau darrere els vidres, he pensat seleccionar un petit grup de llibres *acompanyadors* del lector. Llibres que quan et sets entotsolat, quan veus que el món va a la catàstrofe, quan no suportes ni les notícies, ni la tevè, ni els discursos vans, quan necessites consol, pots agafar perquè les veus t'enlairin, et facin música a ran d'orella, t'ajudin a viure.

En el curs del temps. Un itinerari a través de vuit-cents anys de literatura catalana (Editorial Moll), d'Enric Sòria, és una d'aquestes obres que cal llegir a estones i molt a poc a poc. En primer lloc, perquè l'autor és un poeta i sap tractar la

llengua amb gran sensibilitat. En segon lloc, perquè consisteix en una tria de textos de procedència molt diversa –d'*El País* a l'*Avui*– que ha escrit n'Enric en aquests darrers catorze anys. A través d'aquestes planes, sabem el gust de l'autor per tota una sèrie d'escriptors que ens analitza amb els mots més propis, personalíssims, i ens enfoca detalls, perspectives i visions que moltes de vegades ens han passat per malla com a lectors. I això ho fa amb una fireria de matisos, de textures i d'expressions que converteixen la lectura en una festa de lucideses. Hi surten de Ramon Llull a Manuel Baixauli, o sia, des dels clàssics fins al darrer xitxarel·lo contemporani. I a tots els dedica l'atenció precisa i la mirada justa. M'entusiasma quan parla dels escriptors de la

t e n d è n c i e s
[llibres]

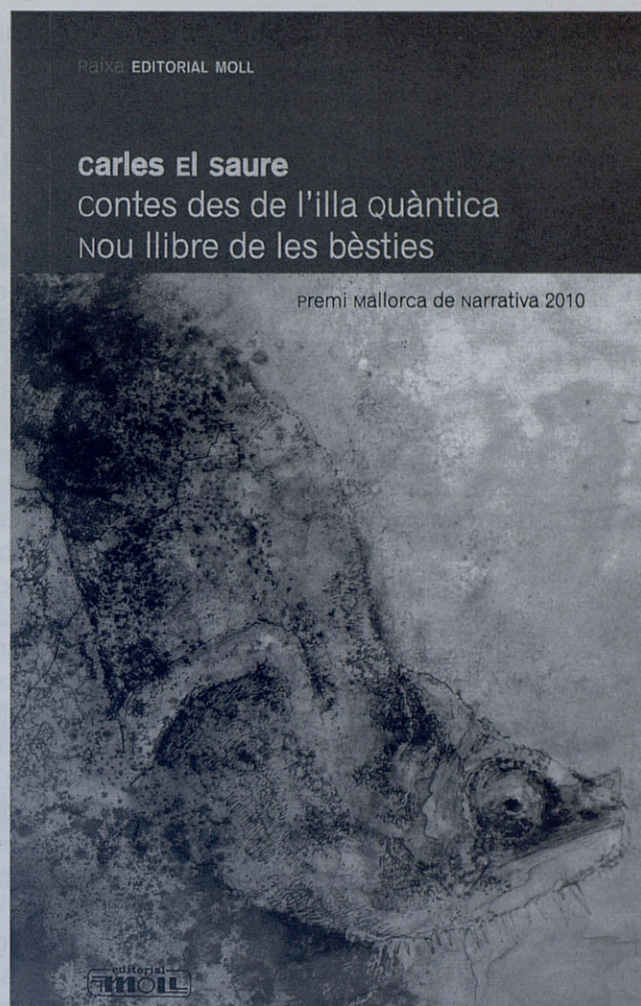
Safor, els grans mestres del segle xv: March, Martorell i Roís de Corella, i explica fil per randa l'assetjament que va patir la família de Joan Lluís Vives per part de la Inquisició. Tenen lectures suggerents Salvador Espriu, Joan Fuster, Palau i Fabre, Estellés, Ferran Sáez i Joan Margarit, entre molts d'altres. Però no deixa de costat una tracalada d'autors valencians que de vegades queden arraconats, com Vicent Alonso, Josep Piera, Joan Francesc Mira, Francesc Bodí o Vicent Usó. Incorpora també autors de fora tan diversos com Javier Cercas, Vicente Gallego, Thomas Mann i Vladimir Nabokov. Tot l'amor d'Enric Sòria per la lletra queda reflectit entre les retxes d'aquest llibre ple de noms seductors.

Els prodigis de la vida (Edicions de 1984), de Stefan Zweig, és una de les primeres novel·les, 1903, que va escriure aquest gran mestre del qual aprofit per recomanar el seu text pòstum *El món d'ahir* (Quaderns Crema), que va sortir al Brasil després del seu suïcidi el 1942. La protagonista d'*Els prodigis* és una al·lota que coneix el seu despertar eròtic a la vida. Jueva i òrfena, és adoptada per un exsoldat que té una taverna a la ciutat d'Anvers quan s'acaba l'imperi hispànic. Enrevoltada d'uns homenots bastos i forts a la taverna, amb l'únic record d'un padrí que va morir quan ella era molt petita, duu una vida isolada, esquerpa i plena de pors. Felíçment, la veu un pintor catòlic que queda enlluernat per la seva bellesa i l'agafa per fer de model d'una marededéu. Quan a les sessions de feina li posa entre els braços un nin de uè, desperta en aquell ésser tota una correntia sensible que ella desconeixia, una sensualitat nova i resplendent. El crit delicat de l'adolescència d'aquest ésser solitari és descrit per Zweig amb tota la tendresa que un personatge així pot

desencadenar en un home que coneix les intensitats de la vida i de les passions. La traducció de Ramon Monton és estupefent.

Un llibre inacabable: *Quatre quartets* (Viena Edicions), de T. S. Eliot. Un dels poemes filosòfics més essencials del segle xx. Aquest mestre d'entreguerres va dir en una de les seves lliçons magistrals: «La poesia no ha d'allunyar-se gaire del llenguatge corrent que fem servir i sentim cada dia.» Dit i fet. Quan el 1948 els acadèmics suecs li donaren el premi Nobel de Literatura destacaren: la realització perfecta de la seva poètica, centrada en una sinceritat punyent en què mostra l'*horror vacui* de l'home modern en un món secularitzat, sense ordre, ni significat, ni bellesa. Aquest llibre té tota la música de la poesia

d'aquest homenot de les lletres que parla sobre el pas del temps, l'oxímoron de la vida com a principi de la mort i viceversa, la incapacitat de tornar a allò viscut malgrat la intensitat de l'emoció, la diferència entre el record i la percepció del moment. I l'edició bilingüe ens permet veure la feina de primera del traductor, que és un altre poeta: Àlex Susanna. Ell en va fer una primera versió l'any 1984 amb un excel·lent pròleg de Jaime Gil de Biedma, que també va col·laborar en la traducció, en què explica l'afiligranada feina de Susanna i la importància del llibre. Però Àlex Susanna ha mostrat la seva mestria poètica amb la revisió d'aquella traducció a partir de l'estat actual de la llengua catalana quasi trenta anys després. Amb la humilitat de saber-se cor-

regir i amb l'experiència de creador i traductor de tots aquests anys, Susanna aconsegueix un text més exacte, més fidel i amb una llengua més planera i menys artificiosa, tal com li agradava a Eliot. Per tot això recoman amb fervor aquest llibre, bell, fondo i musiquer, que es pot convertir en una obra de capçalera. Magnífic!

Contes de l'illa quàntica. Nou llibre de les bèsties (Editorial Moll), de Carles El Saure, també conegut com Carles Sánchez Cardona. Un llibre de contes d'aquells que et sedueixen de d'un bell començament i que no pots deixar de llegir. Però aquest cronista és un bon lector de narracions i sap que si les menges l'una rere l'altra i a tota velocitat pots tenir una embafada o quedar-ne enfiat. Per això recoman una lectura lenta d'aquestes aventures d'uns personatges que es passegen per la realitat més quotidiana o per les dels somnis, que ens fan confidents de les seves vides més planes o s'entremal·lien amb personatges tan diversos com Woody Allen, Roland Topor, Pere Quart, Ramon Llull o Stefano Benni. Carles El Saure té uns llenguatges potents, rics i que maneja com un artesà noble i humil. A la segona part el llibre de les bèsties ens presenta un zoològic animal i humà que t'entretén amb tot un

festival de llenguatges, d'invençons, d'entremaliadures, de successos inesperats. Un llibre per rellegir a voler. *Cartes a Mercè Rodoreda* (Fundació La Mirada), d'Armand Obiols, amb pròleg de Anna Maria Saludes i Amat. Armand Obiols era el *nom de plume* de Joan Prat i Esteve (Sabadell, 1904-Viena, 1971), que va ser el gran amor de Mercè Rodoreda des de 1939 quan sortiren com a refugiats de la Barcelona ocupada pels franquistes. El carteig s'esdevé del 1941 al 1943 i després del 1960 al 1971. El títol del pròleg de la professora Saludes diu amb exactesa el tema de les cartes: *Trenta anys d'amor i literatura*. L'he començat a llegir i hi he pogut veure tot un conjunt de sentiments, valors, lectures, consells, pensaments i savieses d'un *homme des lettres* dels més fins i intel·ligents que han deixat la seva empremta en aquells temps de desastres. Va ser un amor per a la Rodoreda, que sempre el va considerar el seu home, però també va ser allò que els anglesos anomenen *editor*. Una persona que llegia els contes i les novel·les de la Rodoreda mentre les feia i li donava consells intel·ligents, pràctics, magnífics que ella sabia fer fruitar. Una profunda simbiosi intel·lectual es reflecteix en aquestes cartes que es llegeixen com una novel·la. El

mar (Club Editor), de Blai Bonet. Aquest clàssic de 1957 del nostre gran poeta demostra que la lletra escrita de bon de veres travessa el temps i sembla fresca i verdal com acabada de fer. Un epíleg explicatiu de Xavier Pla sobre les vicissituds de la censura afegeix noves informacions a les aventures d'aquest llibre. També es pot comprar el devedé amb la pel·lícula del mateix títol d'Agustí Villaronga. *Allez! Allez! Escrits del pas de frontera, 1939* (L'Avenç), a cura de Maria Campillo. Aquesta professora sàvia i especialista en història cultural ha fet d'*editor* d'un recull del que van deixar escrit més de quaranta persones sobre l'experiència que van haver de patir, el pas de frontera. La majoria són personatges del món de la cultura (Rovira i Virgili, Artur Bladé, Francesc Trabal, Pere Calders, Carles Riba, Joan Sales, Vicens Riera Llorca, Avel·lí Artís-Gener, etc.) que en memòries, dietaris, cartes, narracions o conferències deixaren testimoni de la seva experiència. El lector hi trobarà un seguit d'emocions impressionats vora escenes d'una gran tendresa i solidaritat. Un llibre necessari per a tots els sensibles. I els amadors dels records històrics més necessaris que mai en un temps d'amnèsies i de pepés.

el mirall

subscriu-t'hi

Carrer del Pare Bartomeu Pou, 31, bxs.
07003 Palma
Tel. 971 72 59 37
Fax 971 71 93 85
comunicacio@ocb.cat

EL MIRALL

FES-TE'N SOCI

Emplena aquesta butlleta amb les teves dades i envia-la al fax 971 719 385.

Nom i llinatges

DNI o NIF

Data de naixement

Adreça

Població

Codi postal

Telèfon

Telèfon mòbil

Adreça electrònica

DADES BANCÀRIES

Nom i llinatges del titular del compte

Nom del banc o caixa

Adreça i població de l'oficina

Codi del compte del client

Entitat

Sucursal

DC

Número de compte

Sol·licit que carreguin al meu compte la quota:

Marcau amb una creu la modalitat de quota elegida. El cobrament s'efectuarà anualment mitjançant la presentació del rebut al banc o a la caixa.

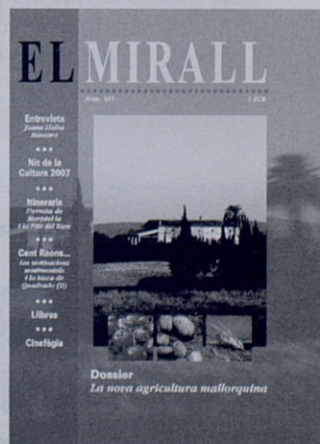
☐ 25,00 €

☐ Aportació especial (indicaue-ne l'import): €

Signatura de l'associat/da:

☐ Accept expressament els termes de la clàusula de tractament de dades *

*Clàusula de tractament de dades: D'acord amb la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal, les dades recollides en aquest formulari s'inclouran en un fitxer automatitzat del qual és titular l'Associació El Mirall. Les teves dades es podran utilitzar per gestionar la teva col·laboració i per enviar-te informació de l'associació i d'entitats col·laboradores. Per exercir el dret d'accés, d'oposició, de rectificació o de cancel·lació, cal que enviis un escrit adreçat a l'Associació El Mirall, carrer del Pare Bartomeu Pou, 31, baixos, 07003 Palma.

Carles Valverde: L'espai geometritzat

TEXT: JOSEP MARIA ALAMINOS

L'obra de Carles Valverde (Terrassa, 1965) forma part, ja des de fa temps, del panorama artístic balear. L'artista català es va instal·lar a Mallorca fa sis anys, després de residir durant quinze anys a Suïssa, on va desenvolupar la seva activitat com a escultor. Ara, la Galeria Joan Melià d'Alcúdia presenta un recull d'obra recent de l'artista, amb les geometries que integren el seu vocabulari en peces de dues i tres dimensions que dialoguen amb l'espai exquisit on s'ubiquen.

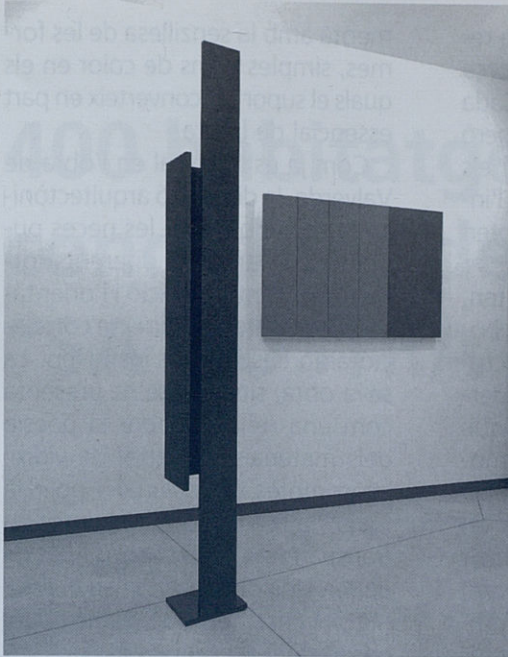
Carles Valverde exposa individualment, des de 1986, a diferents galeries espanyoles, suïsses, franceses i alemanyes. La seva presència és habitual, des de 1998, a nombroses fires internacionals com ARCO, Art Cologne, Art Frankfurt, Art Paris, Art Zurich o la italiana

Art First Bolonya, i la seva obra forma part d'importantes col·leccions públiques com Nestlé, UBS Zurich, Hoffmann - La Roche, Crédit Suisse, Fonds des Arts Plastiques de la Ville de Lausanne, Fonds Cantonal de Décoration et d'Art Visuel de l'Etat de Genève, Musée Jenisch de Vevey (Suïssa), Ajuntament de Terrassa, Ars Fundum (Madrid) i CAN Caja Navarra, així com de nombroses col·leccions privades. Ha instal·lat obres públiques monumentals a Lausana (Suïssa), Terrassa i Mallorca, a l'autopista Palma-Llucmajor. Pròximament, participarà amb la Galeria Olschewski & Behm de Frankfurt a The Solo Project, en el context de la fira Art Basel.

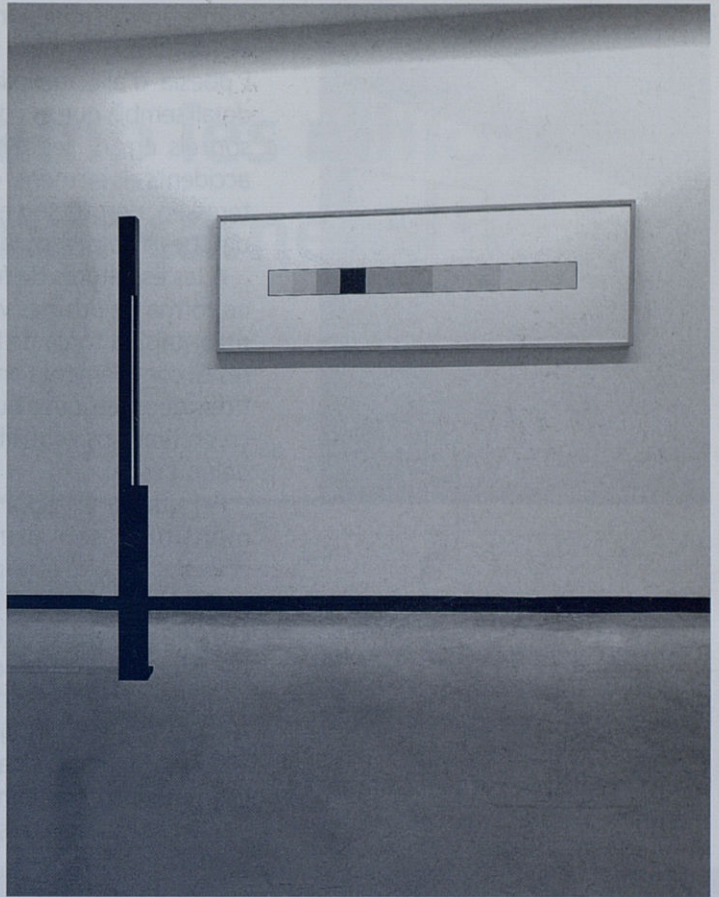
El seu treball es podria inscriure, formalment, en la tradició de l'art

tendències

[art]

concret, geomètric i minimalista. Es tracta de peces abstractes en què es perd la relació amb allò natural, objectiu o simbòlic, que es basa essencialment en la utilització de línies i superfícies per representar idees abstractes.

Blanc i negre. Buit i ple

En els treballs recents que trobam a la Galeria Joan Melià, Carles Valverde presenta escultures i obres en dues dimensions. Es tracta d'obres en què l'artista s'interessa

principalment per les formes geomètriques i la relació d'aquestes amb el seu entorn. Podem destacar les noves obres de tauler MDF negre, material pobre que, transformat i estructurat en les tibants formes de Valverde, adquireix la

força dels materials nobles. Potser la reflexió és: escultures per a temps de crisi, o bé la lírica narrativa dels materials comuns, trets de la seva funció original.

Els elements geomètrics senzills, en aquest cas plans uniformes, són

el mirall

amb el suport de

Generalitat de Catalunya
**Departament
de la Presidència**

Realització, manteniment,
rega i neteges forestals

GOMARIZ S.L.
Jardiners

Ecojardineria

Camí de Can Frontera, travessa II, núm. 4 · Tel. 971 60 11 25
Tel./fax 971 60 76 46 · Pla de na Tesa - 07141 MARRATXÍ
jardiners@gomariz.info - www.gomariz.info

els encarregats de crear tensions en l'obra de Carles Valverde, i el color perd rellevància en favor d'efectes cromàtics que provoquen vibracions plàstiques. L'artista utilitza la geometria com a pretext per sentir els materials, emprant la llibertat com

a concepte estètic per evitar la retòrica i donar a l'obra tota la força i poesia d'allò inexplicable. Cada detall sembla que és controlat, però són els errors, les teixidures i els accidents els elements que més l'interessen, perquè són els que doten de poesia tota la seva obra.

A les escultures de ferro Corten, en forma de prismes verticals i horitzontals, la força de les estructures es complementa amb les superfícies geomètriques buidades, que creen tensions i equilibris que modelen l'espai.

Pel que fa a l'obra en dues dimensions, són principalment collages, en què el paper, el plom, els teixits, el paper de vidre, es componen i se superposen fins a arribar a formar conjunts que, aferrats sota premsa, laminats i emmarcats fonen suport i contingut en un objecte indissociable. L'austeritat del cromatisme, bàsicament blanc, negre i matisos de gris, es comple-

menta amb la senzillesa de les formes, simples plans de color en els quals el suport es converteix en part essencial de l'obra.

Com ja és habitual en l'obra de Valverde, la dimensió arquitectònica fa que moltes de les peces puguin instal·lar-se de diferents formes, canviant la posició i l'orientació de les obres, en directa correlació amb l'espai on s'instal·len. La seva obra, sincera, se'ns presenta com una reflexió sobre la poesia dels materials; el paper de vidre, en comptes d'erosionar i polir la fusta, la realça. O bé apunta, en transparència, sota subtils capes de paper. Una obra basada en el rigor i la sinceritat, en què intuïció i llibertat permeten que l'artista modeli l'espai sense límits.

Carles Valverde

Obra recent

Galeria Joan Melià, Alcúdia
Fins al 13 d'agost de 2011

la veu de **Mallorca**

L'actualitat que t'interessa al moment!

www.laveudemallorca.cat

400 habitatges amb les millors condicions de finançament, amb "SA NOSTRA"

Si cerques una casa per viure, un apartament per a l'estiu, si ets jove o vols invertir en un habitatge, a "SA NOSTRA" disposam d'una oferta àmplia i variada amb més de 400 opcions per triar.

Habitatges amb importants descomptes i avantatges de finançament

Àtics i plantes baixes, amb jardí i piscina, vora la mar o a l'interior. Ara és un bon moment per invertir en un nou habitatge. A "SA NOSTRA" t'oferim uns avantatges de finançament immillorables. Tu tries la zona, la qualitat de la construcció, el preu que vols pagar cada mes i, si t'interessa, pots beneficiar-te d'un finançament bonificat i exclusiu, sense comissions, que pot arribar al 100%.

Grans ofertes per als joves o per invertir

Si ets jove i vols un habitatge adient pel que fa a espai, qualitat i ubicació, t'oferim tres propostes que no pots deixar passar.

Pots triar un pis a **Inca**, a la gran via de Colom, al cor de la ciutat. Tenim una interessantíssima oferta, directa de promotor, i amb un descompte excepcional. Són pisos d'alt nivell, amb una excel·lent ubicació i orientació. Amb dues habitacions amb terrassa i àtics amb solàrium. Tots amb parquet, hidromassatge, aire condicionat, traster i pàrquing.

A **Palma**, posam al teu abast una

selecció de pisos, entre 47 i 100 metres quadrats. L'oferta és àmplia: d'1 i 3 dormitoris, d'1 i 2 banys, sala menjador, cuina. Alguns disposen de calefacció per radiadors. Ens adaptam al teu gust. Recorda que pots disposar d'un finançament bonificat amb unes condicions molt interessants. No te'n perdis detall.

Accedeix a www.netmobilia.es i compara les nostres millors condicions.

Travessa de la serra de Tramuntana tira a tira

Quarta etapa: de Lloseta a Orient

TEXT I FOTOS: GASPÀR VALERO

Itinerari

Lloseta -
el Filicomís (l'Estrell Nou) -
Son Cadena -
camí del Castell d'Alaró -
el Verger - el pla del Pouet -
Son Bernadàs Nou - Orient

Horari aproximat:

4 h 30 min (temps aproximat
de marxa, sense les aturades)

Camí del Castell d'Alaró.

[itineraris]
t e n d è n c i e s

Iniciam la quarta etapa de la Travessa a Lloseta. Començam a caminar a la part baixa de la plaça del poble i anam pel carrer de Guillem Santandreu, en direcció a ponent. Deixam enrere el Teatre Municipal i la casa consistorial de Lloseta i, pel carrer del Pou Nou, arribam als afores de la vila. Deixam a la dreta el camí d'Aiamans i, per l'esquerra, ens disposam a fer un tram d'asfalt per la carretera que comunica Lloseta amb Alaró (Ma-2110). Pasam el torrent d'Almadrà i voltam, amb la carretera mateixa, per la dreta, deixant de banda la carretera de l'esquerra, que arriba a la carretera vella de Palma a Inca. A la dreta queda el camí dels Balladors i arribam a l'entreforc amb el camí d'Almadrà, que també arriba al refugi dels Tossals Verds. En aquest punt, abandonam la carretera d'Alaró i avançam pel camí d'Almadrà. Amb el torrent a la dreta, passam vora la Màniga i, camí endavant, assolim la planta depuradora d'Emaya, amb les cases de

l'Estorell Vell que s'alcen a la nostra dreta.

Des de la depuradora, en dos

minuts arribam a les cases del Filicomís o l'Estorell Nou. Caminam dos o tres minuts en direcció al clot

d'Almadrà, encara per camí asfaltat, fins que trobam a la nostra esquerra una barrera metàl·lica de

www.esrefugi.es

ESQUI SNOW	ESCALADA	BARRANC ESPELEO	VIAIGES	MONTANYA CREKKING	CAMPING	ORIENTACIÓ	CURSOS

DES DE 1976

ES REFUGI

ESPORTS D'AVENTURA

Via Sindicat, 21, Pati. 07002. Palma de Mallorca, Illes Balears. T 971 71 67 31. A/e refugi@base.net

Son Bernadàs Nou.

color verd, tancada, però amb un botador de fusta a l'esquerra. El camí, de carro, travessa camps de

Camí vora el Filicomís.

conreu entre ametlers i garrovers. A tres o quatre minuts de la primera barrera, en trobam una altra, que té un botador de fusta, vell, a la dreta. Continua el camí de carro en pujada suau entre pinotells joves, ullastres i mates. A uns vuit o nou minuts de l'anterior barrera trobam una paret seca a la nostra esquerra rematada per una reixa metàl·lica. Hi posam atenció perquè hi ha un entreforc de camins, on hem de voltar a l'esquerra per un tirany ombrívol. Als dos minuts aproximadament trobam un portell amb una barrera metàl·lica i amb un rètol de «Prohibit el pas». Aquesta barrera comunica amb un

camí de carro transversal, que agafam cap a la dreta. A la dreta s'alça un marge de paret seca i, a tres minuts de la barrera, arribam a un collet. A l'esquerra es troba el talaiot denominat el Claper del Gegant; és de planta circular i conserva un portal ciclopi, de llinda; és una contrada estratègica, amb bona vista, entre garrovers i oliveres.

Des del talaiot continuam en direcció cap a llebeig, sense pujar per la dreta, i passam un filferro baix, després del qual passam un portell sense barrera. Cinc minuts després, arribam a un collet amb una era, des d'on ja es veuen les cases de

el mirall
amb el suport de

GOBIERNO
DE ESPAÑAMINISTERIO
DE CULTURA

ecogràfic
disseny

francesc de borja molt, 8a baixos · 07003 · palma
971 723 819 · 649 670 163
ecografic1@gmail.com

Son Cadena o de l'Alcadena. Deixam a la dreta el camí que puja al puig de l'Alcadena i continuem per camí de carro. A l'esquerra discorre una paret seca amb filferro. Arribam a un tram de camí empedrat i, ben aviat, assolim les cases de Son Cadena, per la part posterior. Voltam les cases per la banda posterior esquerra i, després d'una barrereta de metall, anam per la barrera gran de la dreta, on assolim el camí principal de les cases. La construcció ara queda a la nostra dreta, i n'observam la façana de tres plantes d'alçat i portal forà d'arc rodó.

Des de les cases de Son Cadena, per camí de carro asfaltat davallam en direcció a Alaró. Després d'un gran revolt, arribam al portell de la possessió. Mentre, a la dreta queden les cases de Son Berga. Deu minuts després de l'anterior portell, passam el torrent de Sollieric per un pas a gual empedrat, amb pedres passadores a l'esquerra. Dos minuts després, el nostre camí enllaça amb el camí vell de Sollieric, que agafam per l'esquerra, en direcció a Alaró. Tres minuts més endavant, deixam a l'esquerra el camí de Son Fuster de Dalt, seguit del portell de Son Fuster de Baix. Quatre minuts després, arribam a la carretera d'Orient (Bunyola-Alaró, Ma-2100), que travessam i agafam per l'esquerra

des de la nostra posició, inicialment cap a Alaró. Avancem per una via habilitada recentment com a GR, amb l'asfalt que queda a la nostra esquerra. Tres minuts després passam el quilòmetre 18 de la Ma-2100 i deixam a l'esquerra la carretera que enllaça amb la de Lloseta i amb la de Palma. Dos minuts més encara vora l'asfalt, ens deixen a l'arrencada del camí del castell d'Alaró.

Per aquesta nova via, el camí del castell d'Alaró, deixam un camí que va a Alaró a l'esquerra i després passam vora les cases de Son Curt. Cinc minuts després queden a l'esquerra les cases de Son Penyaflor de Dalt. La vegetació arbòria dominant són les oliveres i els garrovers. A devers cinc minuts de Son Penyaflor, a l'esquerra puja una dreuera, que constitueix una opció diferent del camí asfaltat. Novament al camí ample, alguns minuts més amunt passam vora una gran penya aïllada, alçada just a l'esquerra del camí. En aquest punt, abandonam el camí asfaltat i pujam per l'antic camí de ferradura, com si es tractàs d'una dreuera. El camí ample intercepta el camí vell en diverses ocasions. A la segona confluència, observam que l'asfalt del camí principal ha desaparegut. Deu minuts més amunt, hi ha un important entreforç, ja que cap a la dreta del camí de carro

parteix el camí vell de ferradura. La nostra ruta planteja continuar pel camí de carro, per tal de dissenyar un circuit que passa per les cases del Verger i pel pla del Pouet. Alguns revolts amunt, en sis o set minuts arribam a les cases del Verger, una part de les quals es dediquen a restaurant. Les cases pròpiament dites tenen tres plantes d'alçat, aixecades davant una carrera amb un coll de cisterna; el portal forà és d'arc rodó; un portal de llinda situat a l'esquerra condueix a la tafona.

Des de les cases del Verger, el camí continua cap al sud-oest i prest volta a la dreta. Diversos revolts en pujada, en vint-i-cinc minuts ens deixen al pla del Pouet, envoltat de pins i sovint ple de cotxes, ja que és el punt on acaba el camí per a vehicles. Aquest planiol es troba situat a 707 metres d'altitud i deu el seu nom a un pou antic, que actualment es troba completament en ruïnes.

Des del pla del Pouet, la mola del castell ens queda a llevant. Ara deixam la històrica fortalesa de banda, perquè el nostre objectiu és el poblet d'Orient. A l'altra banda del pla del Pouet, vers el nord, comença un camí de carro que, en poc temps abandonam i voltam cap a l'esquerra, per un camí de ferradura que comença a davallar. Més avall, arribam a un portellet, amb

Actitud Blava

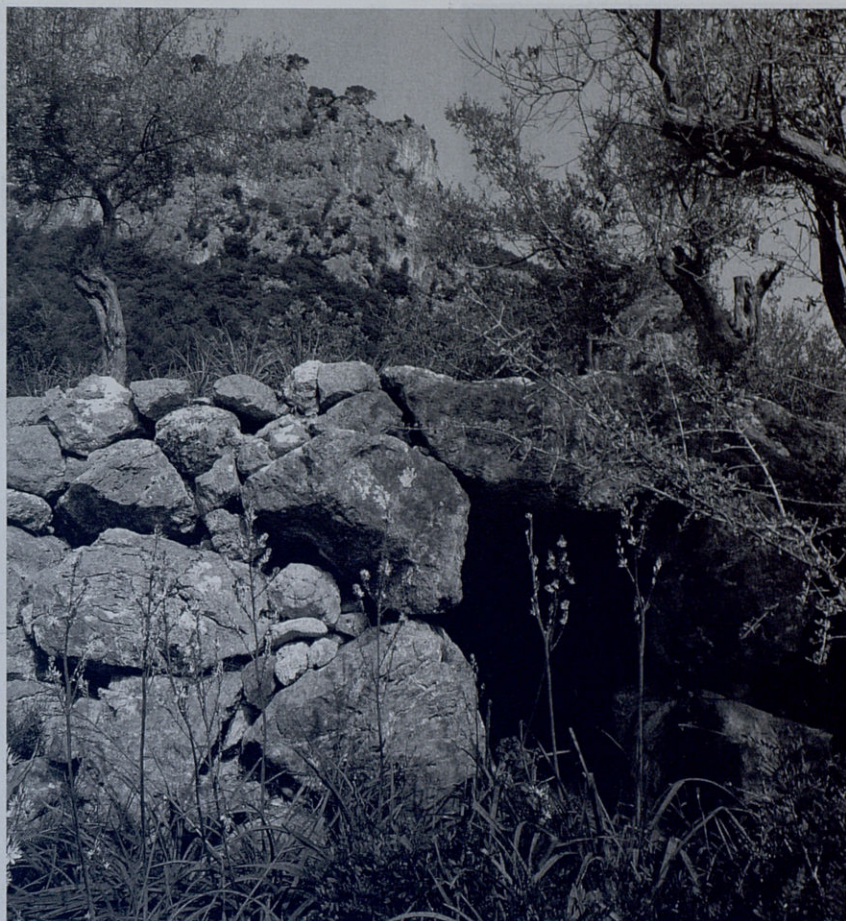
Els que creuen que les coses es poden fer són els que aconsegueixen fer-les. I amb ells compartim una mateixa actitud, l'Actitud Blava, l'actitud de fer que les coses siguin possibles.

actitudazul.com

llum · gas · persones

un rotlo de sitja a la vora, ja dins l'alzinar. Val la pena aprofitar algunes clarianes de l'alzinar per observar la panoràmica sobre la vall d'Orient i el rerefons de muntanyes. La davallada, rosta, ens apropa a torrentera amb un filferro, fins que ens en separam per l'esquerra. Tot just passat un rotlo de sitja, arribam a un segon portell. Ara l'alzinar deixa pas a les oliveres. Un tirany estret però ben definit avança en direcció oest. Les oliveres envolten la contrada, amb marjades bastides magistralment. A la nostra dreta, cap al nord i nord-est, una vista àmplia ens mostra el puig de l'Ofre, na Franquesa i la serra de la Ratea. Més endavant, el sender es converteix en camí de carro; aviat deixa un safareig a la dreta i passa tot just per damunt la font d'en Tries. La font té una mina de considerables dimensions bastida enmig d'una paret de marge que defineix una corba tancada. Després d'una barrera metàl·lica, amb un passador per a vianants a la dreta, assolim la carretera en el punt situat vora el quilòmetre 11,800, aproximadament a uns 1.500 metres d'Orient, just davant les cases de Son Bernadàs Nou. Un cartell de carretera indica: «Coll d'Orient 498 m». Voltam a l'esquerra i, per l'asfalt, dos minuts després apareixen a la dreta les cases de Son Bernadàs Vell, actualment Hotel l'Hermitage

Claper del Gegant.

(km 11,550). A l'esquerra s'alcen les cases de Can Jaques. Més endavant, encara per la carretera, deixam a la dreta les ruïnes de les cases de Can Garau, mentre que a l'esquerra surt el camí que condueix a Alaró pel pas de l'Escaleta.

Després de dos revolts de carretera, a dreta i a esquerra, entram al poblet d'Orient vora les cases de Cals Reis (km 10,300). Aquest encisador llogaret de muntanya és el punt on acabam aquesta etapa de la Travessa tira a tira.

GRUP AVA

Viajes
Martel
BAL. 029 M/D

ESTIU 2011

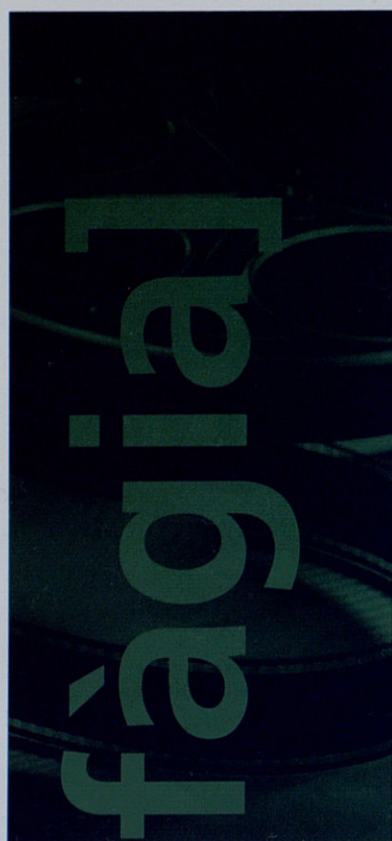
CAMÍ DE SANTIAGO DEL 19 AL 26 DE JULIOL 530 euros
20 km diaris a peu

RUTES DE SENDERISME DEL 19 AL 25 D'AGOST 566 euros

LLARGA DISTÀNCIA
especial RIVERA MAIA 1 SETMANA 1.170 euros

PLATJA BAVARO 1 SETMANA 1.210 euros
RÈGIM TOT INCLÒS - PREUS DES DE MADRID

Oms, 50 · 07003 · Palma (Mallorca) · Tel. 971 72 38 42 · Fax 971 72 69 42 · A/e: ventas@viajesmartel.com

[cine fàgial]

t e n d è n c i e s

Woody Allen retrata la creadora de la Mallorca cosmopolita

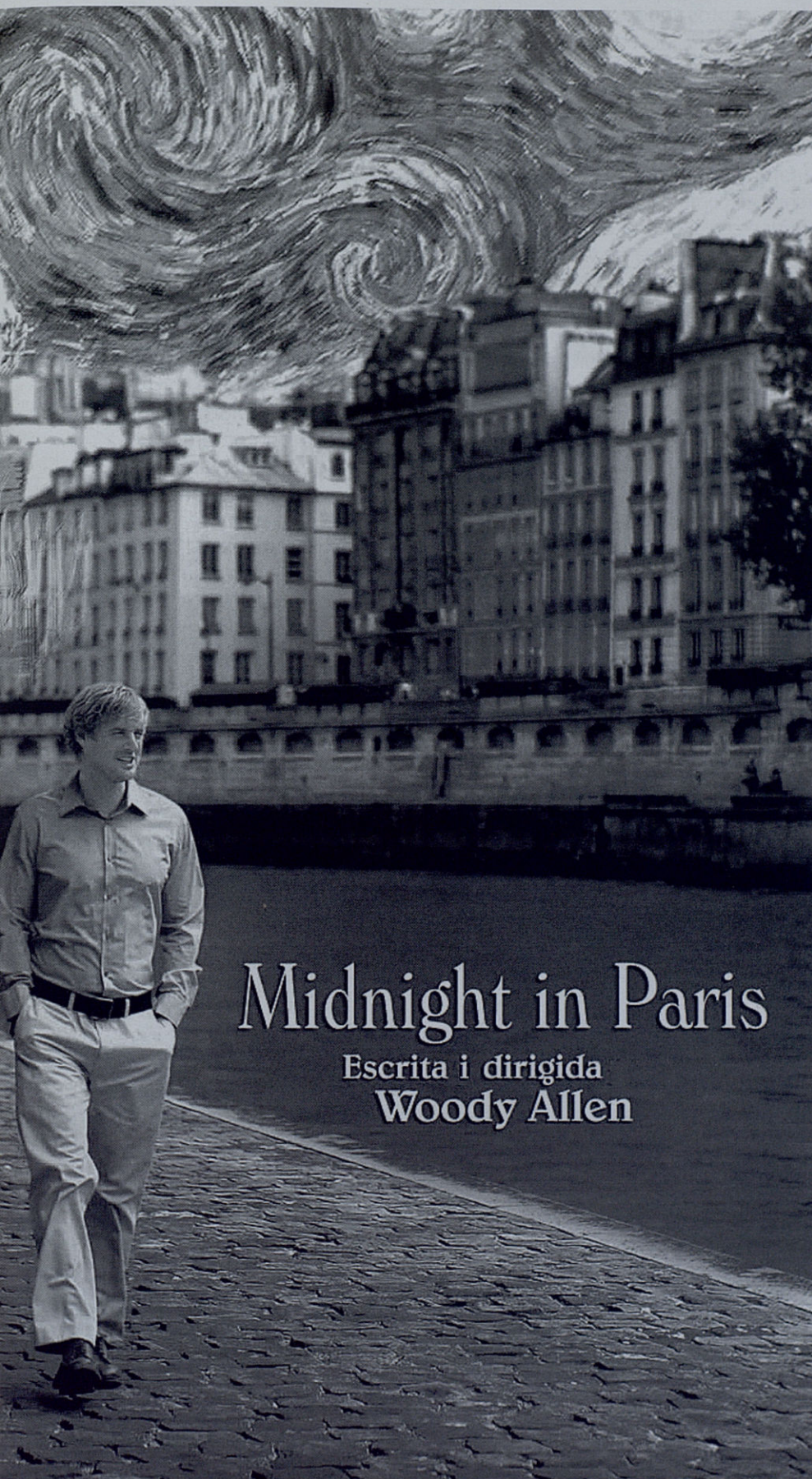
TEXT: MATÍAS VALLÉS

Quin cineasta contemporani s'atreveria a desafiar la taquilla amb una pel·lícula que tingui entre els protagonistes destacats Ernest Hemingway, Scott Fitzgerald, Gauguin, Luis Buñuel, Toulouse-Lautrec, Degas, Salvador Dalí, Man Ray i Pablo Picasso? A *Medianoche en París*, Woody Allen ha aconseguit recrear les seves lectures i els seus patrons artístics, els pintors que admira als museus, arran d'un sol quadre per cada visita. El resultat seria un pastitx en altres mans, però el jueu novaiorquès aconsegueix que l'obra coral no se li escapi de les mans. També caldria celebrar la troballa d'un doble del cineasta, perquè el comediant Owen Wilson imita fins i tot la peculiar dicció en falset de l'autor d'*Annie Hall*.

Abordem la pel·lícula de Woody Allen com a mallorquins, la qual cosa ens obliga a sorprendre'ns del paper central d'una dels protagonistes, la Gertrude Stein magistralment interpretada per Kathy Bates. La pel·lícula recull amb mestria el seu paper de domadora de la «generació perduda» de nord-americans que varen viure a París en el període d'entreguerres. Abans que aparegui en escena, un personatge avisa que es troba a Espanya.

Kathy Bates
Adrien Brody
Carla Bruni
Marion Cotillard
Rachel McAdams
Michael Sheen
Owen Wilson

Midnight in Paris

Escrita i dirigida
Woody Allen

Si hagués precisat una mica, hauria dit Mallorca. Més concretament, Palma. O si ens posem exhaustius, el Terreno, un xalet del carrer del Dos de Maig que encara no ha estat enderrocant i que més endavant va ser ocupat per la família d'Anthony Kerrigan, el traductor que va desencadenar la febre per Unamuno i Borges als Estats Units.

Gertrude Stein va viure a Mallorca la Primera Guerra Mundial. Des de la talaia del seu xalet, contemplava diàriament el vaixell alemany fondejat a la badia. Quan Owen Wilson la visita al seu domicili parisenc a *Medianoche en París*, li franqueja el pas Alice B. Toklas, la inseparable parella d'una escriptora que va titular la seva autobiografia amb el joc *Autobiografia d'Alice B. Toklas*. En el capítol corresponent del llibre es llegeix que «Després partirem cap a Palma, on esperàvem passar algunes setmanes, i on ens quedarem tot l'hivern». Encara ressonen les passes de totes dues, mentre descendien la inacabable escalinata del carrer de Menéndez y Pelayo. Dues dones impenitentment de negre, sense cap intenció de congraciarse amb els habitants de la ciutat que els albergava.

Si no fos per la profitosa i disputada herència econòmica de George Sand, el paper històric de Stein a Mallorca podria competir favorablement amb el rol exercit per la companya de Chopin. Les virtuts històriques de *Medianoche en París*—construïda contra les exigències actuals d'un cinema premastegat—transmeten a la perfecció el paper de guru que l'avui oblidada escriptora nord-americana exercia entre els seus compatriotes. L'apreciació d'un nou picasso o d'una nova obra literària es decidia al seu saló, amb «les portes obertes» de què parla en la pel·lícula. Sobre la seva butaca preferida figura el retrat precubista que en va pintar el Pablo immortal. Davant les queixes que l'escriptora no s'assemblava a la figura representada,

Picasso va respondre amb un sardònic «ja s'hi assemblarà».

A part de la reacció que inspiri la invasió de Mallorca per part de ciutadans anglesos i alemanys –o «centreeuropeus», per utilitzar l'assossegat terme introduït per Margarita Nájera–, Gertrude Stein va ser el detonant que va propiciar la conversió de l'illa en un paradís per a expatriats. Supòs que haurem d'aportar algunes proves sobre aquesta qüestió. La llarga estada de la parella es va produir després d'uns primers tempteigs estiuencs, i ella mateixa consigna en la seva autobiografia que «molts nord-americans avui es diverteixen allà, però, en els nostres temps, el pintor William Cook i nosaltres érem els únics habitants nord-americans de l'illa».

Establert el seu paper de pionera, justifiarem la seva labor de catequista de Mallorca. Va ser ella la que va empènyer Robert Graves cap a aquest racó de la Mediterrània. Atenent la petició de consell

de l'escriptor anglès, li va concretar que era un lloc recomanable «si pots suportar tant de paradís». Una descripció genial de l'illa, un segle enrere. La proporció paradisiàca s'ha reduït prou perquè avui sigui adaptable a tots els paladars. Si tenim en compte que l'adorador de les deesses blanques és el creador del mite de Deià, a on va arrossegar diverses generacions de *hippies*, no és difícil concloure la importància del paper seminal exercit per la primera gran promotora cultural del segle xx. De fet, va iniciar un degoteig de viatgers elitistes; tot es torç quan el turisme de masses es fa hegemònic.

Va conèixer Gertrude Stein els mallorquins amb més profunditat que la xerraire George Sand? Rescatem una observació bèl·lica continguda en *Autobiografia d'Alice B. Toklas*, en què es llegeix que «l'opinió pública estava tremendament dividida a Mallorca sobre la guerra. El que més impressionava els

mallorquins era la quantitat de diners que costava. Es passaven hores calculant el que costava cada minut de guerra». La dilatada polèmica se suscitava perquè «tots els homes, inclosos els de l'alta burgesia, tenien dificultats per llegir, per escriure i per comptar».

Ens hem allunyat lleugerament de *Medianoche en París*, però tots els camins condueixen a Mallorca. Sobre la resta de la pel·lícula només especificarem que, a diferència d'allò que ha ocorregut en ciutats europees que detesta cordialment –Oviedo, Barcelona, Roma, Londres–, el director nord-americà es va enamorar de la capital del Sena. Fins al punt que recrea en l'escena final el moment zenital de *Manhattan*. Quant a Stein, tancarem l'article amb l'enigmàtic comentari que va fer a Gore Vidal. «No confiam en els zurbarans, però confiam en Mallorca quan arribam a Mallorca.» Potser va entendre l'illa millor del que pensam.

LLIBRES DE TOTS
ELS PAÏSOS
CATALANS

LLIBRES INFANTILS
I JOGUINES

LLIBRES DE TEXT

MÚSICA, PEL·LÍCULES
I JOCS D'ORDINADOR
EN CATALÀ

SERVEI DE LLIBRES
ESTRANGERS

Carrer d'en Rubí, 5 - Tel. i Fax 971 71 38 21
07002 Palma (Mallorca) - quart_creixent@quartcreixent.cat
www.quartcreixent.cat

Arts
XISCO
Gràfiques

carrer del baix riera, 1 - a
tel / fax: 971 47 57 54
07008 Palma de Mallorca

És el que vius.
El que aprens.
El que comparteixes.
És el que et fa avançar.
Per això, nosaltres et seguim,
ens movem amb tu.

**Ens
movem
per tu**

90.6

**nova
freqüència**

[M]ona Mallorca

rtvmallorca.cat

Arenal

Pça. Gaspar Rul·lan, 5 · 07600 Palma
Tel. 971 492 866
bibarenal@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Casal Solleric

Passeig del Born, 27 · 07012 Palma
Tel. 971 722 092
caguilo@sfa-palma.es
De dilluns a divendres de les 8.30 a les 14.30 h
Dimarts també de les 17 a les 20 h
Especialitzada en art

Coll d'en Rabassa

Albuera, 1 · 07007 Palma
Tel. 971 490 354
bibcoll@a-palma.es
De dilluns a divendres de les 16 a les 21 h
Dimarts i dijous també de les 10.30 a les 13.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Cort

Pça. de Cort, 1 · 07001 Palma
Tel. 971 225 962
bibcort@a-palma.es
De dilluns a divendres de les 8.30 a les 20.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Establiments

Carretera Esporles, 74 · 07010 Palma
Tel. 971 765 192
bibestabliments@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Gènova

Barranc, 22 · 07015 Palma
Tel. 971 405 481
bibgenova@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Indioteria

Gremi Tintorers, 2 · 07009 Palma
Tel. 971 207 505
bibsaindiota@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Joan Alcover

Joan Alcover, 28 · 07006 Palma
Tel. 971 771 724
bibjalcover@a-palma.es
De dilluns a divendres de les 8.30 a les 20.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Josep M. Llompart

Emperadriu Eugènia, 6 (S'Escorxador) · 07010 Palma
Tel. 971 753 942
bibjmllompart@a-palma.es
De dilluns a divendres de les 8.30 a les 20.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h i de les 16 a les 20 h

Molinar

Xadó, 3b · 07006 Palma
Tel. 971 247 649
bibmolinar@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Oliver

Plaça de l'Olivar, edifici Mercat de l'Olivar,
1ª planta · 07002 Palma
Tel. 971 726 580
bibolivar@a-palma.es
De dilluns a divendres de les 8 a les 14 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Polígon de Llevant

Ciutat de Querétaro, 3 · 07007 Palma
Tel. 971 242 155
bibpoligondellevant@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Rafal Vell

Joan Estelrich Artigues, 50 · 07008 Palma
Tel. 971 474 414
bibrafaelvell@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Ramon Llull

Institut Balear, s/n · 07012 Palma
Tel. 971 299 260
bibramonllull@a-palma.es
De dilluns a divendres de
les 8.30 a les 20.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Sant Jordi

Pau Bouvy, 31 · 07199 Palma
Tel. 971 742 036
bibsantjordi@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Santa Catalina

Fàbrica, 34 · 07013 Palma
Tel. 971 286 069
bibstacatalina@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Son Cladera

Calà Mitjana, 41 · 07009 Palma
Tel. 971 470 839
bibsoncladera@a-palma.es
Dilluns i dimecres de 9 a 13.15 h
De dilluns a divendres de les 15.30 a les 21 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Son Ferriol

St. Joan de la Creu, 43 · 07198 Palma
Tel. 971 429 856
bibsonferriol@a-palma.es
De dilluns a divendres de les 16 a les 21 h
Dilluns i dimecres també de les 10.30 a les 13.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Son Forteza

Sant Isidre Llaureador, 25 · 07005 Palma
Tel. 971 243 983
bibsonforteza@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Son Gotleu

Josep Garcias 2b · 07008 Palma
Tel. 971 273 507
bibsongotleu@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Son Rapinya

Catalina March, 4 A · 07013 Palma
Tel. 971 792 337
bibsonrapinya@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Son Sardina

Camí Passatemps, 123 · 07120 Palma
bibsonsardina@a-palma.es
De dilluns a dijous de 9 a 11 h
Divendres de 9 a 12 h
De dilluns a divendres de 16 a 21 h
Dissabtes de 9 a 13 h

Son Ximelis

Cap Enderroc, 14 · 07011 Palma
Tel. 971 791 233
bibsonximelis@a-palma.es
De dilluns a dijous de les 15.30 a les 21 h
Divendres de les 10 a les 13.30 i de 15.30 a 21 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Terreno

Dos de Maig, 1 · 07015 Palma
Tel. 971 737 709
bibelterreno@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h